

A Bibliometric Analysis of Global Research on Universities of the Third Age and Older Adult Education (1982–2025)

Hasan ÇÖLGEÇEN^{1*}

¹ Yalova University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Labour Economics and Industrial Relations, Türkiye

Abstract: This study examines global publication trends and the intellectual structure of research on Universities of the Third Age (U3A) and later-life learning through bibliometric analysis. Data were retrieved from the Web of Science Core Collection on November 9, 2025, using the keywords “University of the Third Age”, “Third Age University”, “Third Age learning”, “learning in later life”, “education for older adults”, and “elderly education”, yielding 530 documents. These were subjected to co-authorship, citation, keyword co-occurrence, and bibliographic coupling analyses via VOSviewer. Findings reveal an acceleration in publication volume post-2010, predominantly comprising articles (75%). Poland (99 publications), the USA (65), and China (47) are the most productive countries, whereas Malta (TLS=71) serves as the strategic hub due to high link strength. At the institutional level, the University of Malta (TLS=99) and Nicolaus Copernicus University (TLS=38) act as intellectual bridges, with Marvin Formosa (TLS=142) emerging as the key theoretical leader. Keyword analysis demonstrates that while “older adults”, “lifelong learning”, and “education” remain central, digital learning, active aging, technology adoption, and psychosocial well-being have become strategic research foci, signaling a shift toward a multidisciplinary field.

Article Details

Research Article

Received

21/11/2025

Accepted

15/07/2026

Keywords

University of the
Third Age (U3A),
education for older
adults,
lifelong learning,
educational
gerontology,
active aging.

1. Introduction

Global population aging is not merely a demographic phenomenon but a dynamic process that demands fundamental transformations in education, healthcare, and social policies. The rapid global increase in the proportion of the older population necessitates the development of innovative models to ensure that individuals remain active, productive, and receptive to learning in later life (Atay & Doğan, 2025, pp. 162–163; Çakıcı, 2024, p. 107; Formosa, 2014, pp. 43–48; Withnall, 2009). In this context, the University of the Third Age (U3A) movement, established in France in 1973, emerged as one of the pioneering global initiatives to provide an organized framework for learning opportunities targeted at older individuals. Subsequently

* *Corresponding Author:* Hasan ÇÖLGEÇEN *E-mail:* hasan.colgecen@yalova.edu.tr *Address:* Yalova Çımarık Road, 2nd km, Yalova University Central Campus, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Labour Economics and Industrial Relations, Yalova

The copyright of the published article belongs to its author under CC BY 4.0 license. To view a copy of this licence, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

diversifying into the British and Australian models, this structure expanded globally by integrating with lifelong learning policies in various countries (Formosa, 2014, pp. 43–47; Mitchell et al., 1997; Swindell, 1993, pp. 248–249). While U3As primarily offer a “learning community” aimed at sustaining the intellectual, cultural, and social development of individuals during retirement, they also transcend traditional educational approaches based solely on knowledge transfer by actively encompassing active aging and self-directed learning processes (Çölgeçen & Çölgeçen, 2020, pp. 2501–2504).

1.1. The Historical Development and Institutional Models of U3As

The historical trajectory of the U3A literature began as a critical response to the limitations of traditional higher education institutions in meeting the unique needs of older adults. In a pioneering study within the field, Fishtein and Feier (1982) examined the “Senior Citizens’ Studies Center” model, wherein classes were relocated to community spaces such as churches and social centers to mitigate older adults’ anxieties regarding access to university campuses and their fear of academic competition with younger generations. These foundational studies emphasized the significance of off-campus models that enhance cognitive retention and the analytical skills of older individuals. During the institutionalization phase of this process, Swindell (1993) demonstrated, through the empirical paradigm of Australia, that the U3A operates as an effective “self-help” model that directly challenges socio-cultural stereotypes viewing later life as a period of dependency. Scholarly debates regarding these institutional models were elevated to an international dimension by Swindell and Thompson (1995), who analyzed the structural differences between the university-supported “French model” and the volunteer-driven, self-governing “British model,” evaluating their respective impacts on resilience to economic crises and structural sustainability.

1.2. The Health, Social Welfare, and Psychological Impacts of Lifelong Learning

The tangible impacts of the U3A model on elderly welfare represent the predominant focus within the existing literature. Empirical studies in this domain demonstrate the transformative capacity of education-based social engagement on psychological well-being. For instance, a phenomenological inquiry conducted in the Philippines by Chua and de Guzman (2014) examined the needs, benefits, and expectations of older adults regarding adult continuing education programs. Their research revealed that learning processes effectively address older adults’ needs for coping, societal contribution, and self-actualization; concurrently, these processes bolster psychological well-being by fostering intrinsic assets such as self-confidence, self-efficacy, and knowledge enrichment. Similarly, in a study conducted by Krzepota et al. (2015) in Poland, it was confirmed that learning processes complemented by physical activity directly enhance both psychological and social quality of life. Complementing these findings, recent comparative analyses by Kobylarek et al. (2022) across Polish, Ukrainian, and Belarusian samples revealed that the impact of U3A interventions on stress management and perceived self-efficacy varies according to the distinct economic and social contexts of each nation. Collectively, these insights demonstrate that lifelong learning serves not only as an individual asset (Balcı & Yıldız, 2022, pp. 150–151) but also as a strategic intervention area for supporting public health.

1.3. Learner Experience, Participation Dynamics, and Contemporary Approaches

The pedagogical experience in later life exhibits a multifaceted structure influenced by gender dynamics, cultural motivations, and distinct pedagogical expectations. In his study focusing on gender differences, Williamson (2000) observed that women often conceptualize this period as an avenue of “liberation” from past constraints, whereas men tend to exhibit greater passivity following retirement. Within the cultural context, Leung et al. (2005) found, in the case of Hong Kong, that older Chinese adults engage in education for both instrumental goals—such as skill

acquisition—and expressive motivations, including socialization. Regarding the design of learning environments, Duay and Bryan (2008) emphasized that older adults preferentially respond to interactive classroom settings and content integrated with their life experiences, while Withnall (2009) underscored the transformative potential of learning. Formosa (2011), on the other hand, contextualized the process within a more critical framework and proposed restructuring U3As through the lens of Paulo Freire-based "critical geragogy" and "pedagogy of hope" to mitigate the risk of reproducing socioeconomic elitism and social inequalities.

Despite the burgeoning volume and aforementioned thematic diversity of U3A studies, the absence of a systematic mapping that synthesizes the field's accumulation of over forty years from a holistic perspective remains a significant lacuna. The rich findings in the existing literature are generally constrained to specific sample groups or qualitative depths; consequently, bibliometric studies that present global-scale scientific production networks, dominant collaboration patterns, and empirical thematic transformations remain exceptionally scarce. This fragmented structure within the literature makes it difficult for researchers to discern the overarching intellectual trajectory of the field. Therefore, elucidating the developmental direction, international collaboration networks, and thematic trends of the U3A literature through objective data has become an academic necessity. This study aims to fill the aforementioned bibliometric gap and establish a theoretical framework for future research by systematically examining global scientific production between 1982 and 2025. In line with this, the study addresses the following research questions, each operationalized through the specific bibliometric method indicated:

- What is the chronological distribution of publications and citations by year? (*Annual citation and publication performance analysis*)
- Which countries, institutions, and authors exhibit the highest scientific productivity and influence? (*Analysis of scientific productivity and citation impact*)
- How are international academic collaboration and co-authorship networks structurally configured? (*Co-authorship network analysis*)
- What constitutes the core themes, key concepts, and emerging research fronts in the literature? (*Keyword co-occurrence analysis*)
- What are the intellectual foundations and bibliographic coupling structure of U3A research? (*Bibliographic coupling analysis*)

2. Methodology

This study employs bibliometric analysis to quantitatively examine the global literature on the University of the Third Age (U3A) and older adult education. Following rigorous data cleaning and standardization procedures, 530 bibliographic records retrieved from the Web of Science Core Collection (WoS) were analyzed using co-authorship, citation, keyword co-occurrence, and bibliographic coupling techniques via VOSviewer software. The methodological framework integrates performance analysis and science mapping techniques to statistically model the structural characteristics, thematic densities, and intellectual interaction networks within the field.

2.1. Bibliometric Analysis

This study utilizes bibliometric analysis to map the scope, trends, and intellectual structure of scientific research at the intersection of U3A and older adult education. As a macro-quantitative method, bibliometric analysis measures publication productivity, collaborative networks, and thematic evolution within a specific domain (Aria & Cuccurullo, 2017, pp. 960–961). It serves as a rigorous statistical and visual approach to uncovering latent relationships and evolutionary paths in scientific literature. In this context, Echchakoui (2020) defines the method as “the use

of mathematical and statistical methods for the study of research structure and trends.” Furthermore, Dereli (2024) emphasizes that bibliometric analyses provide critical insights into the density of knowledge accumulation, key actors, and research orientations within a specialized field. Consequently, this study synthesizes both descriptive metrics and network analysis, combining performance analysis based on publication and citation counts with science mapping approaches to delineate the conceptual, social, and intellectual architectures of the discipline (Moral-Muñoz et al., 2020, pp. 1–3). While various computational tools exist—such as VOSviewer, CiteSpace, and the R-based bibliometrix package (Aria & Cuccurullo, 2017, pp. 960–962; Moral-Muñoz et al., 2020, pp. 3–5)—this research operationally relies on VOSviewer to execute the network mappings.

2.2. Research Model

The research design employs a quantitative bibliometric model to evaluate trends, conceptual dynamics, and collaborative networks within the U3A and older adult education literature. Bibliometric frameworks provide an objective approach that ensures the systematic, transparent, and reproducible evaluation of extensive bibliographic datasets (Donthu et al., 2021, pp. 287–288). The operational model integrates two primary analytic pillars: performance analysis (evaluating publication–citation metrics and productivity indicators) and science mapping (incorporating co-authorship, conceptual co-occurrence, and bibliographic coupling) (Moral-Muñoz et al., 2020, pp. 3–4).

In this study, the parsing of bibliographic data retrieved from the WoS database was executed using VOSviewer software. These computational procedures aim to deconstruct collaborative networks across authors, institutions, and countries, map semantic keyword clusters, and visualize the citation-based intellectual foundations of the domain (Lazarides et al., 2023, p. 2). Methodological reliability is supported by the high cross-database correlation of bibliometric indicators between WoS and Scopus at the macro field level (Archambault et al., 2009). Ultimately, this model facilitates a holistic synthesis of the historical trajectory, thematic shifts, and scholarly networks of the U3A literature, thereby rendering its structural and dynamic complexities entirely transparent.

2.3. Data Collection Tools

In this study, the data collection process was carried out through bibliographic records obtained from reliable and highly comprehensive online scientific indexes commonly used in bibliometric analyses. WoS was preferred as the data source because WoS is widely recommended for bibliometric studies due to its indexing of journals with the highest international visibility in the field and its consistent bibliographic structure (Archambault et al., 2009; Pranckutė, 2021). Another reason for preferring WoS is that it has the highest metadata compatibility with VOSviewer software and is considered the “gold standard” in terms of the standardization of citation data. On the other hand, the exclusion of databases such as Scopus, ERIC, and Google Scholar is a methodological choice to ensure the homogeneity and analytical consistency of the dataset, and this situation is considered a limitation of the study.

Using the advanced search module of WoS as a data collection tool, publication records were extracted through keywords associated with the subject area. These records include bibliographic variables such as title, abstract, keywords, author information, institutional addresses, source journal, publication year, and citation counts. These metadata, which are required in bibliometric analyses, are of a quality that can be used to extract the performance indicators of the field and for science mapping (Donthu et al., 2021; Moral-Muñoz et al., 2020).

2.4. Data Collection Process

The data collection process in this study followed a systematic, reproducible, and transparent procedure, as recommended for rigorous bibliometric inquiries (Donthu et al., 2021). In the initial stage, key concepts representing the research scope were identified, and a Topic search was executed within the Web of Science (WoS) database. WoS is widely regarded as a premium source for bibliometric studies due to its bibliographic integrity, longitudinal indexing stability, and high academic coverage (Pranckutė, 2021).

The data for this study were retrieved from the WoS database on November 09, 2025. To ensure methodological precision while constructing the search query, a significant risk was identified: the abbreviation "U3A" frequently overlaps with distinct technical concepts in molecular biology and cell science (e.g., U3A cell lines), which would lead to severe conceptual contamination within the dataset. Therefore, to maintain the integrity of the data, this abbreviation was omitted from the search string. Instead, the search was conducted using the following complete phrases within the "Topic" (Title, Abstract, and Keywords) field: *"University of the Third Age" OR "Third Age University" OR "Third Age learning" OR "learning in later life" OR "education for older adults" OR "elderly education"*.

In formulating this search query, a balance was sought to encompass both the institutional architecture of the subject and the geragogical and pedagogical perspectives that underpin it. Thus, rather than implementing a strictly institution-oriented limitation, the strategy aimed to capture a broad, concept-driven literature set. Adhering to the search string rigor emphasized by Donthu et al. (2021), this approach maximized the study's conceptual validity.

2.4.1. Inclusion and Exclusion Criteria

The inclusion and exclusion criteria utilized to define the study's dataset were systematically structured to ensure conceptual validity and analytical consistency. Regarding the inclusion criteria, all records indexed in the Social Sciences Citation Index (SSCI), Arts & Humanities Citation Index (A&HCI), and Emerging Sources Citation Index (ESCI) within the WoS Core Collection that directly address U3A, older adult education, later-life learning, and geragogical approaches were included. To capture the developmental trajectory of the literature from a holistic perspective, no restrictions were placed on document type, language, or publication year; thus, all scientific outputs from the earliest record in the database (1982) through 2025 were incorporated into the analysis. Conversely, the exclusion criteria were applied to filter out studies focusing on fields such as clinical medicine, geriatric surgery, or molecular biology that—despite keyword matching—fell outside the disciplines of educational sciences, social policy, and sociology. Additionally, documents using the expressions "U3A" or "Third Age" as technical codes or terminological abbreviations outside the educational context were omitted to prevent thematic deviation.

Following the execution of the search string and a subsequent manual screening process, a total of 530 publications were identified. While the aggregate of the document-type distribution slightly exceeds the total count due to overlapping database categorizations (for instance, records simultaneously indexed as both "article" and "early access"), the distribution is as follows: 398 articles, 65 conference abstracts, 21 book chapters, 21 meeting abstracts, 15 book reviews, 14 early access documents, 14 editorial materials, 14 review articles, 2 books, and 1 letter. This comprehensive range of document types reflects the breadth and diversity of scholarly debate within the U3A domain.

2.4.2. Data Cleaning and Standardization

As part of the data cleaning process (Lazarides et al., 2023), which represents a mandatory phase to enhance data reliability in bibliometric inquiries, the following concrete procedures were systematically executed:

- **Standardization of Author Names:** Different spelling variations associated with the same author (for example, "Formosa, M." and "Formosa, Marvin") were manually reviewed and merged into a single author identity using a custom thesaurus file developed for the VOSviewer software.
- **Standardization of Country Names:** To maximize the accuracy of the analytical outcomes, country name inconsistencies resulting from technical character errors or divergent spelling conventions (for example, correcting "Australia" to "Australia," and normalizing "Turkey" and "Turkiye" to "Türkiye") were corrected to ensure the structural integrity of the dataset.
- **Conceptual Standardization:** Different abbreviations and terminological variants representing the same core concept, such as "University of the Third Age" and "U3A," were standardized to prevent semantic fragmentation during keyword co-occurrence parsing.
- **Error Control and Data Curation:** Records containing missing metadata or those misindexed during the initial extraction phase were thoroughly screened to preserve the analytical integrity of the dataset. Consequently, technically erroneous entries that could potentially skew the final analytical outputs were manually purged from the database.

This systematic data curation and cleaning protocol ensured the precise delineation of the target publication set representing the research domain, thereby guaranteeing the reliable execution of subsequent science mapping analyses.

2.5. Data Analysis

VOSviewer software was utilized to execute the computational and relational analysis of the retrieved bibliometric data. This platform serves as an effective computational instrument for visualizing relational proximity between publications, mapping dense citation networks, and identifying latent thematic clusters (Su, 2010). To address the foundational research questions outlined in this study, the following four primary analytical configurations were deployed:

- **Citation Analysis:** Executed to identify the most frequently cited authors, countries, and research institutions, thereby determining the most influential and authoritative actors within the field.
- **Author Collaboration (Co-authorship) Analysis:** Conducted to structurally map academic partnerships and visualize international collaboration networks.
- **Keyword Co-occurrence Analysis:** Utilized to determine the foundational themes, core semantic concepts, and emerging research fronts within the literature.
- **Bibliographic Coupling Analysis:** Deployed to dissect the intellectual foundations of the domain by examining the relational strength between publications that share overlapping reference frameworks.

2.6. Research Limitations

From a methodological standpoint, this study is subject to certain fundamental limitations. First, the Web of Science (WoS) Core Collection was utilized as the exclusive data source; consequently, relevant publications that are indexed in alternative databases such as Scopus, ERIC, or Google Scholar—but not captured within the WoS repository—were excluded from the analysis. Furthermore, the historically English-centric indexing architecture of WoS may

have constrained the comprehensive representation of localized literature produced in regional languages.

Another deliberate limitation involves the strategic omission of the abbreviation "U3A" from the initial search string. As previously detailed, this measure was necessary to preserve the conceptual purity of the dataset and prevent semantic overlap with technical acronyms in unrelated disciplines (e.g., U3A cell lines in molecular biology). Finally, because this study is inherently bibliometric, its scope is strictly focused on macro-quantitative performance metrics and relational network architectures; it does not provide an in-depth qualitative content analysis or systematic meta-synthesis of the individual findings embedded within the analyzed documents.

3. Findings

In this section, the findings from the bibliometric and network analyses of the 530 documents retrieved from the WoS database are presented. To reveal the intellectual structure and global collaboration dynamics of the field, the distribution of the studies by subject category and publication year is examined first. Subsequently, country citation, author citation, co-authorship, and institutional citation networks are analyzed to determine the geographical, individual, and institutional spheres of influence within the literature. Finally, the findings from the keyword co-occurrence and bibliographic coupling analyses are integrated to map the conceptual trajectory of the field.

3.1. Distribution of Studies by Categories

To delineate the theoretical boundaries, interdisciplinary orientations, and knowledge production foundations of the U3A and older adult education literature, the distribution of documents across WoS subject categories is analyzed. This distribution serves as a foundational indicator for mapping the multidisciplinary character of the field. The categorical distribution of the analyzed documents across these subject areas is presented in [Table 1](#).

Table 1. *Number of Publications by Categories*

Web of Science Category	Number of Articles (<i>n</i>)
Education & Educational Research	208
Gerontology	124
Geriatrics & Gerontology	57
Public, Environmental & Occupational Health	37
Social Sciences (Interdisciplinary)	21
Nursing	16
Psychology (Interdisciplinary)	15
Education, (Scientific Disciplines)	14
Multidisciplinary Sciences	14
Health Care Sciences & Services	13
Social Work	12
Psychiatry	11
Sociology	11
Computer Science, (Interdisciplinary Applications)	10
Environmental Sciences	10

An examination of [Table 1](#) clearly reveals the interdisciplinary character of scientific production within this domain. Although the aggregate frequency exceeds the total document count of 530—owing to the fact that a single publication can be indexed under multiple categories in the WoS database—the literature is predominantly clustered within the fields of

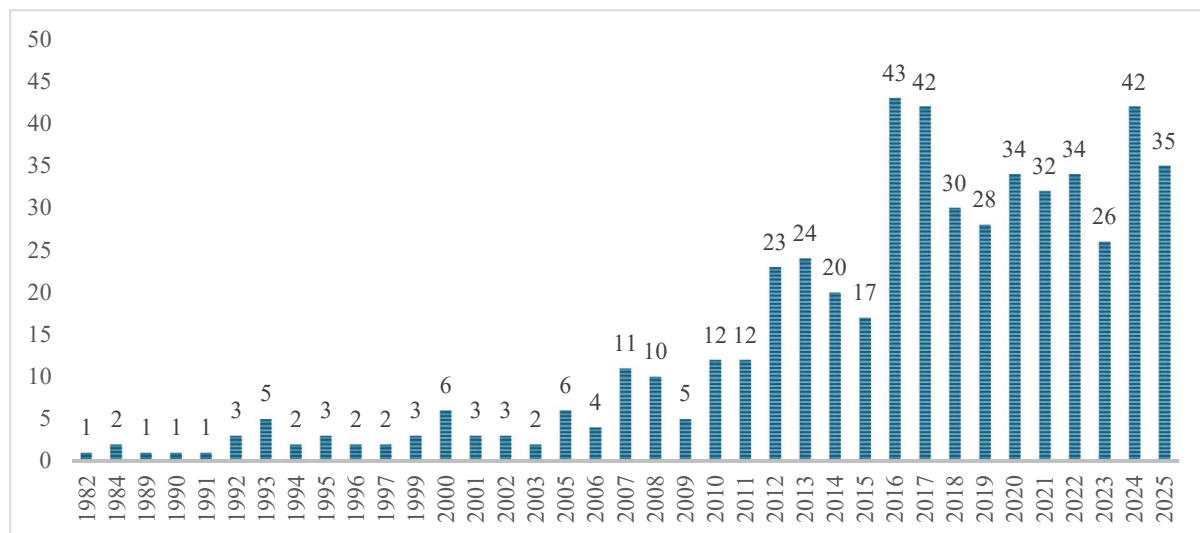
Education & Educational Research ($n=208$) and Gerontology ($n=124$). This primary concentration confirms that the U3A phenomenon is structurally addressed through both pedagogical and gerontological lenses simultaneously.

In addition, the volume of publications in health-oriented categories, such as Geriatrics & Gerontology ($n=57$), Public, Environmental & Occupational Health ($n=37$), and Nursing ($n=16$), indicates that the impact of later-life education on physical, clinical, and preventive well-being occupies a central position in the literature. Furthermore, the level of representation within the Social Sciences, Interdisciplinary ($n=21$), Psychology, Interdisciplinary ($n=15$), and Social Work ($n=12$) categories demonstrates that the subject deeply intersects with the dimensions of social participation, active aging, and psychosocial well-being. Conversely, the limited but burgeoning momentum in categories such as Computer Science ($n=10$) and Environmental Sciences ($n=10$) serves as an empirical indicator that U3A research has begun to align with contemporary global paradigms, including digital transformation, technological adaptation, and sustainable aging.

3.2. Distribution of Studies by Year

The chronological distribution of documents by year is analyzed to determine the historical development trajectory, inflection points in research volume, and periodic trends within the U3A and older adult education literature. This temporal analysis serves as a foundational indicator for understanding how the academic visibility and evolutionary pace of the subject parallel global demographic shifts and macro-level policies. The annual distribution of the analyzed documents between 1982 and 2025 is presented in Figure 1.

Figure 1. *Number of Publications by Year*

An examination of the publication data between 1982 and 2025 presented in Figure 1 reveals that the U3A literature has experienced a distinct acceleration, particularly from 2010 onward. The shift from a limited number of early studies to a rapid expansion from the 2000s onward suggests that global policies on lifelong learning and active aging, which have gained prominent international traction, played a vital role in driving scholarly interest. While the data indicate that the year 2016 represents a notable peak with 43 publications, the thematic diversification observed in the post-2020 period is closely associated with accelerated digital transformation processes and post-pandemic social adaptation dynamics. Ultimately, this overarching trajectory demonstrates that U3A research is continuously evolving into a highly interdisciplinary field spanning the axes of education, health, and social participation.

3.3. Citation Distribution of Studies by Country

Within the scope of this study, inter-country citation relationships were examined using the country citation analysis module of the VOSviewer software. To ensure maximum comprehensiveness across the visualization, a threshold of a minimum of one document was established, allowing non-cited works to be included in the analysis. The network architecture and temporal distribution data presented in Figure 2 illustrate the chronological development and geographical shifts within the U3A literature. In terms of total citation counts, Poland ($n=724$), the USA ($n=481$), Canada ($n=448$), the United Kingdom ($n=307$), and Australia ($n=268$) constitute the top five most influential countries in the literature.

An examination of the color transitions within the map reveals that the representation of the USA, the United Kingdom, Australia, and Malta in purple and dark blue tones identifies these nations as the decisive early-period actors in the theoretical construction of the field. Notably, despite its limited publication volume ($n=9$), Malta assumed a historical bridge role by positioning itself at the center of the network (TLS=71). Conversely, actors such as the People's Republic of China (TLS=63), Türkiye (TLS=11), and Taiwan (TLS=38), clustered within the bright green and yellow tones of the map, stand out as the centers providing the most contemporary and up-to-date contributions to the literature in the post-2020 period.

Canada, on the other hand, despite its high citation count ($n=448$), is located on the periphery of the network with relatively weak link strength (TLS=10), replicating the "high impact-low collaboration" pattern identified in the institutional analysis at the country level as well. Poland (TLS=76) serves as the primary driver dominating the empirical application phase of the literature, characterized by both the largest node size and a central position on the temporal scale (the 2018–2020 transition). This overarching structure demonstrates that U3A research has transitioned from the traditional Western school into a new scientific phase centered in Asia and Eastern Europe, with an increasing focus on digital transformation.

Figure 2. *Distribution of Citations Related to U3A by Country*

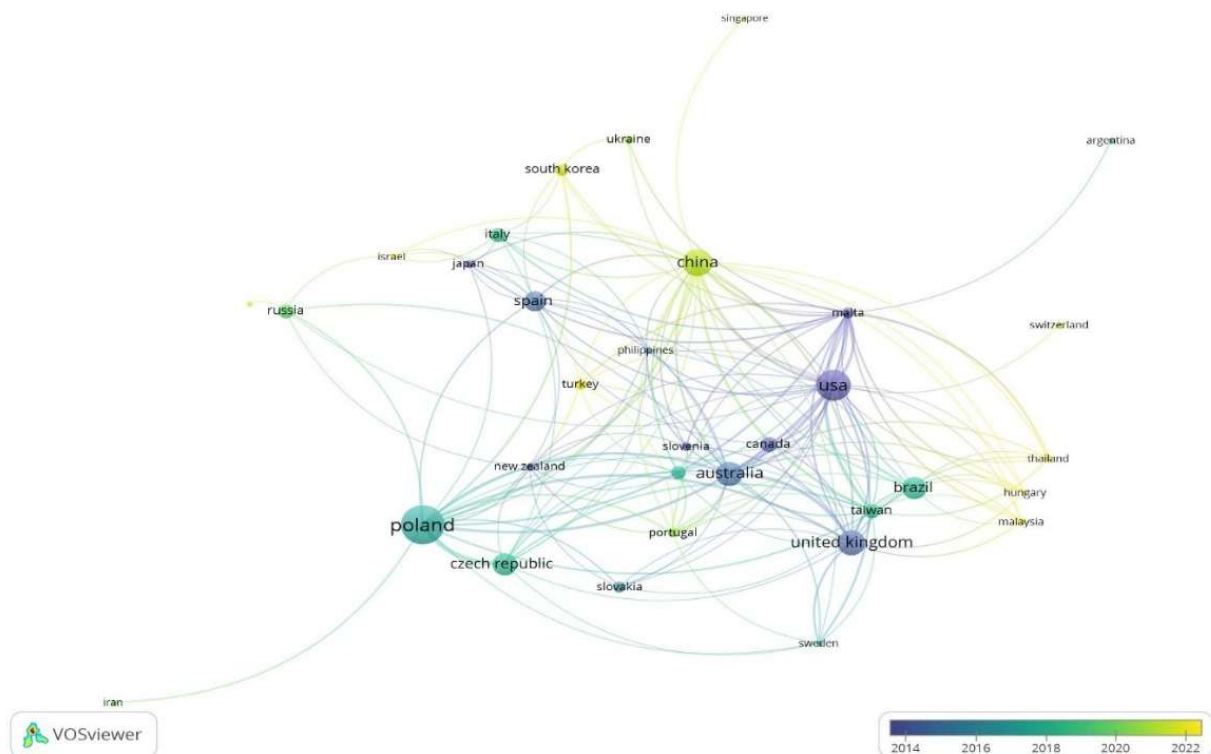

Table 2. *Publications, Citations, and Total Link Strength by Country*

Country	Number of Publications (Documents)	Number of Citations	Total Link Strength(TLS)
Poland	99	724	76
Malta	9	145	71
People's Republic of China	47	208	63
Australia	37	268	62
USA	65	481	57
United Kingdom	41	307	52
Taiwan	13	59	38
Czech Republic	33	149	34
Portugal	6	51	21
Brazil	32	146	18
Germany	12	44	16
Spain	26	186	16
Türkiye	7	23	11
Canada	15	448	10

*Note: In order to ensure data consistency during the analysis process, spelling variations in country names (Australia/Australa, Turkey/Türkiye, etc.) were standardized through a thesaurus file.

The data presented in [Table 2](#) reveal the global-scale scientific productivity, academic impact, and inter-country strategic collaboration networks of the U3A literature through a quantitative overview. An examination of the analysis results indicates that Poland (99 publications, 724 citations) occupies a preeminent central position in the field, characterized by both its substantial publication volume and the highest total link strength (TLS=76). This dominance can be viewed as a reflection of the structural institutionalization of the U3A model as a widespread social policy tool in Poland, alongside the intensive empirical field studies conducted in this domain.

Within the intellectual architecture of the network, Malta (TLS=71) and the People's Republic of China (TLS=63) are noteworthy for their high levels of international interaction, which manifest independently of their absolute publication volumes. Specifically, the high citation count (145) and remarkable link strength achieved by Malta with only 9 publications underscore the pioneering role the nation has played in the theoretical and conceptual construction of the field. Similarly, the USA (481 citations), the United Kingdom (307 citations), and Australia (268 citations) continue to function as traditional research hubs that preserve the methodological foundations and historical depth of the U3A literature.

The metrics for Canada (15 publications, 448 citations) in the table embody the divergence between high academic impact and the level of international collaboration. Although Canada ranks as the third most cited country following Poland and the USA, it occupies a more peripheral position within the collaboration network due to its low total link strength (TLS=10). This configuration implies that Canada-based research produces high-quality, original outputs while relying on more independent research models rather than international co-authored projects.

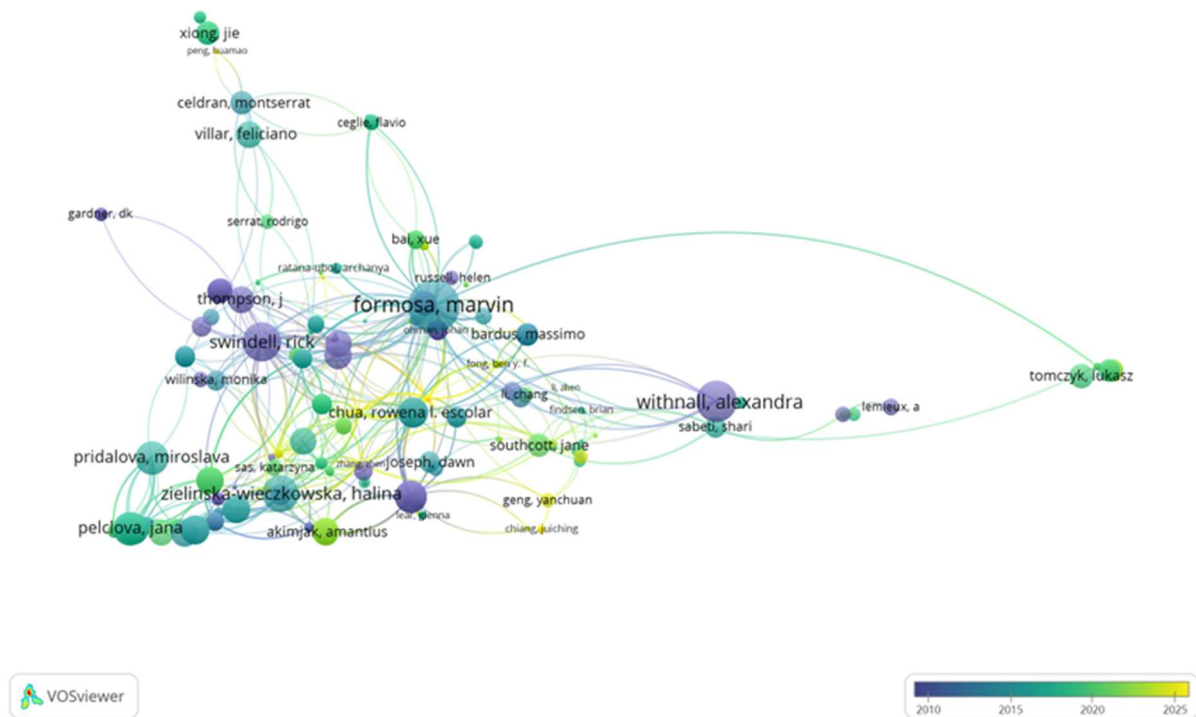
The increasing visibility of countries such as Brazil (146 citations) and Portugal (51 citations) in the total link strength rankings indicates that U3A research is expanding beyond the traditional Euro-Anglo-Saxon axis, gaining traction by localizing within Latin American and Southern European geographies. Concurrently, the performance exhibited by Taiwan (59 citations, 38 TLS) and China indicates that Third Age education in the Asia-Pacific region has gained fresh momentum by integrating digital transformation with lifelong learning policies.

Within this global network, Türkiye positions itself as an emerging actor in the literature, with 7 publications and 23 citations.

3.4. Author Citation Analysis of Studies

An author-based citation analysis is conducted to identify the researchers who define the conceptual foundations of the U3A and older adult education literature, drive empirical shifts, and constitute the intellectual backbone of the field. This analysis is critical for elucidating the most influential figures in the literature, their temporal and thematic clustering, and their mutual scholarly interaction networks. The network map illustrating the citation architectures and chronological evolution of the authors within the dataset is presented in Figure 3.

Figure 3. Author Citation Analysis Related to U3A

Within the author citation network, a total of 1386 authors with at least one publication were analyzed. Within the visualization, the node sizes are directly proportional to the volume of citations received, thereby reflecting each author's relative scientific impact. The analytical insights presented in Figure 3 illustrate the chronological evolution of the field's intellectual center of gravity. Based on these node dimensions, it is observed that Marvin Formosa, Alexandra Withnall, and Rick Swindell emerge as the primary actors possessing the highest scientific impact, collectively constituting the theoretical core of the literature.

The color transitions across the network map document that the field has structurally evolved over time. It shifted from a traditional, pedagogy-oriented purple cluster spearheaded by scholars such as Swindell and Withnall in the 2010s, to a health- and active aging-themed green cluster represented by researchers such as Zielinska-Wieczkowska and Zajac-Gawlak during the 2015–2020 period. Finally, the literature transitioned into a contemporary, digital competence-oriented era, symbolized by the yellow nodes of authors such as Lukas Tomczyk in the post-2020 period. Notably, Formosa's central position confirms his role as an intellectual bridge connecting disparate chronological periods and thematic domains, demonstrating that the literature follows a multipolar yet cumulative developmental trajectory.

Table 3. *Number of Publications, Citations, and Total Links of Cited Researchers Regarding U3As*

Author Name	Publications	Citations	Total Link Strength (TLS)
Marvin Formosa	9	144	142
Mateusz Cybulski	13	139	7
E. Krajewska-Kulak	12	138	7
Urszula Cwalina	8	124	7
Lukasz Cybulski	6	118	6
Alexandra Withnall	5	90	38
Rick Swindell	6	82	111
H. Zielinska-Wieczkowska	4	73	91
Jana Pelcova	3	61	46
Izabela Zajac-Gawlak	3	61	46
Miroslava Pridalova	5	61	43

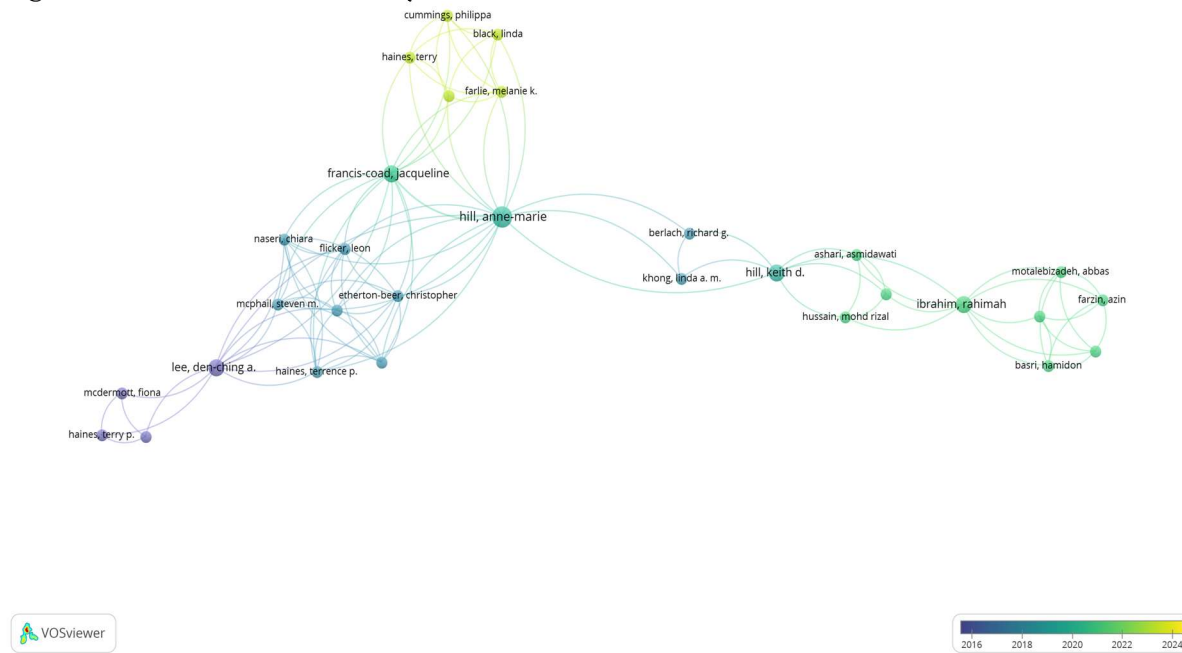
The data in [Table 3](#) clearly reveal the asymmetric structure between quantitative production and qualitative impact within the U3A literature. According to the analysis results, while Marvin Formosa (144 citations, TLS=142) and Rick Swindell (82 citations, TLS=111) form the structural center of the field, the fact that Formosa possesses the highest Total Link Strength (TLS) value despite lagging behind the Polish school in terms of absolute publication count underscores that he assumes the role of a qualitative authority and a bridge actor connecting different research groups, rather than relying on sheer numerical volume.

In contrast, although the Polish group led by Mateusz Cybulski ($n=13$) and Krajewska-Kulak ($n=12$) possesses the highest production volume in the literature, the fact that this group's total link strength values remain relatively low ($n=7$) despite their high citation numbers (n greater than 130) indicates that this school operates within a self-contained, closed regional collaboration ecosystem rather than being fully integrated into the global network.

While the historical and ontological foundations of the literature are preserved by foundational figures such as Swindell and Withnall, the research focus visibly shifts from traditional pedagogy to active aging and digital adaptation processes with the integration of actors like Pridalová and Pelcová into the network. Ultimately, U3A research exhibits a “Center-Periphery” model, consisting of a synthesis of the conceptual frameworks established by central theoretical actors and the regional clusters that test these frameworks with empirical data but remain more isolated due to their network architecture.

3.5. Co-authorship Citation Analysis in Studies

The results of the author-based co-authorship analysis, conducted to map scientific collaboration networks and collective knowledge production dynamics within the U3A and older adult education literature, are presented in [Figure 4](#).

Figure 4. *Co-author Citation Analysis Related to U3A*

According to the co-authorship network analysis and temporal distribution presented in [Figure 4](#), the scientific collaboration networks within the U3A and later-life learning literature exhibit a polycentric yet organically continuous architecture, interlinked by strategic intellectual bridges. Hill, Anne-Marie (3 publications, 19 citations, TLS=18), who is positioned at the center of the network and possesses the highest relational weight, serves as a strategic nexus connecting disparate geographical schools and chronological phases.

While the robust partnership established with Francis-Coad, Jacqueline (2 publications, 16 citations, TLS=15), located near Hill, increases the social density of the network, it demonstrates that this Australia-based core structure long dominated the theoretical and empirical orientation of the literature. An examination of the chronological transformation of this collaboration network between 2016 and 2024 via the color scale reveals that scientific production dynamics evolved in three distinct waves.

Accordingly, during the early period (2016–2018), represented by purple and dark blue tones, scholars such as Lee, Den-Ching A. (2 publications, 47 citations, TLS=12), McPhail, Steven M., and Haines, Terrence P. clustered on the lower-left periphery of the network, forming the first organized research group in the field. The high citation performance of this cluster indicates that the clinical, physical, and rehabilitation-oriented dimensions of geriatric well-being in later-life education were given empirical priority during the foundational stages of the U3A literature.

In the second phase (2018–2022), characterized by green tones and a significant empirical expansion of the literature, the Australian school—driven by the central figure Hill, Anne-Marie—extended its geographical boundaries toward the Asia-Pacific axis. This transition was facilitated through intellectual bridges established via Khong, Linda A. M. and Hill, Keith D. (2 publications, 10 citations, TLS=7) and integrated with the Malaysian group led by Ibrahim, Rahimah (2 publications, 10 citations, TLS=9) positioned at the right boundary of the network. This structural configuration provides empirical evidence of the literature's evolution from Western-centric clinical approaches toward the multicultural models of the Asia-Pacific region, which focus heavily on social policy and gerontological participation.

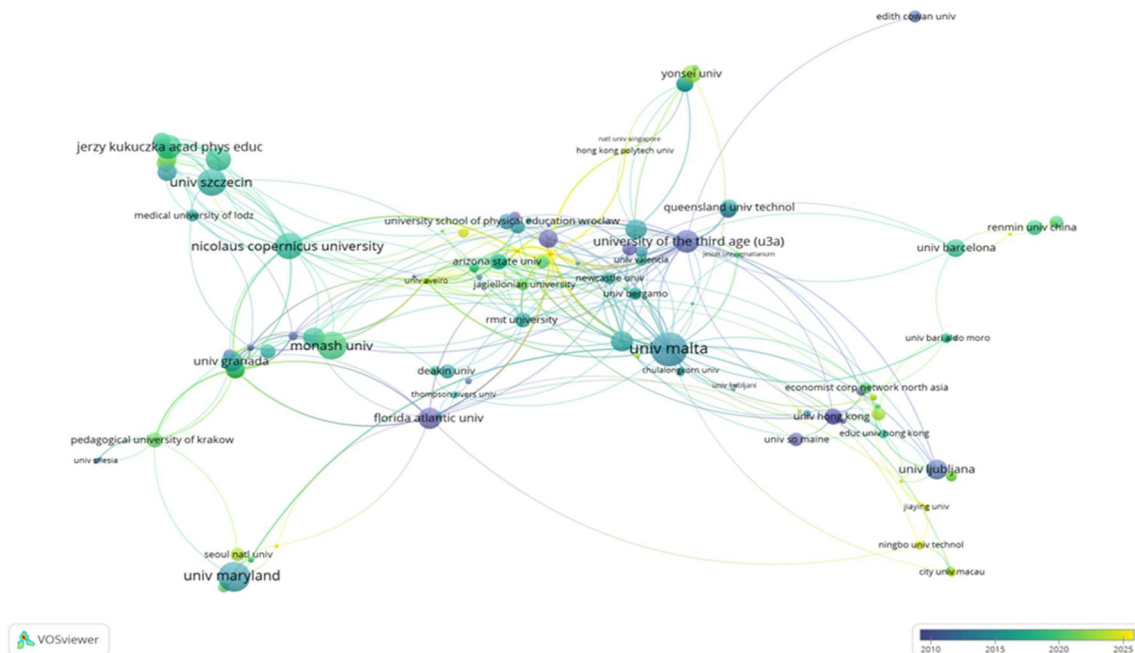
Finally, in the contemporary phase covering the 2022–2024 period, the yellow nodes rising on the outermost borders of the network reflect emerging thematic frontiers integrated into the domain. These recent partnerships—led by the trio of Cummings, Philippa (1 publication, 4 citations, TLS=6), Farlie, Melanie K., and Haines, Terry located on the upper periphery, as well as researchers like Motalebizadeh, Abbas and Farzin, Azin emerging at the right-hand boundary—confirm that U3A research has been reconfigured around dynamic themes such as digital citizenship, e-learning, and post-crisis social adaptation.

In conclusion, [Figure 4](#) reveals that author partnerships in the U3A literature do not merely comprise isolated microstructures but rather follow a temporally fluid and cumulative epistemological continuity extending from foundational clinical data to modern digital integration models.

3.6. Institutional Citation Analysis in Studies

Institutional citation analysis was conducted to delineate the institutional distribution of the U3A and older adult education literature, the global impact of key research centers, and inter-organizational intellectual interaction networks. The network map, illustrating the field's degree of institutionalization, institutional densities, and shifting geographical and academic paradigms, is presented in [Figure 5](#).

Figure 5. *Institutional Citation Distribution in Scientific Studies Related to U3A*

The institutional citation network analysis presented in [Figure 5](#) demonstrates that research within the U3A domain exhibits a polycentric and dynamic structure on a global scale. While the University of Malta, positioned at the strategic center of the network, assumes the role of a primary bridge institution connecting disparate academic traditions, institutions such as Nicolaus Copernicus University (Poland), Monash University (Australia), and National Chung Cheng University (Taiwan) constitute the intellectual core of the literature in terms of both citation impact and total link strength.

The temporal color distribution on the map clearly reflects the paradigm shift within the geographical focus of the literature: Early-period theoretical discourses represented by purple and dark blue tones gave way to a Poland-based empirical data production phase in the 2015–2020 interval, characterized by dominant green tones. In recent years, the integration of Asia-

Pacific institutions symbolized by yellow nodes—such as Seoul National University, City University of Macau, and Ningbo University of Technology—into the network indicates that research has evolved from traditional pedagogy toward digital Third Age education and technological adaptation themes. This overarching configuration reveals that U3A research maintains its interdisciplinary nature and that the institutionalization process continues to expand from Western-centric theoretical approaches toward a multinational and digitally focused architecture.

Table 4. *Number of Publications, Citations, and Total Links of Cited Institutions Regarding U3As*

Institution Name	Number of Publications	Number of Citations	Total Link Strength (TLS)
University of British Columbia (Canada)	2	354	0
University of Malta (Malta)	9	145	99
Medical University of Białystok (Poland)	14	141	2
University of Warmia & Mazury (Poland)	8	120	2
University of Maryland (USA)	3	112	10
Monash University (Australia)	11	99	9
University of Szczecin (Poland)	5	92	14
Nicolaus Copernicus University (Poland)	6	85	38
University of the Third Age (U3A)	3	67	53
National Chung Cheng University (Taiwan)	8	53	44

An examination of [Table 4](#), which presents the institutional citation analysis results, reveals that institutional efficacy within the U3A field is concentrated across two distinct dimensions centered around the University of British Columbia (UBC) and the University of Malta. According to the data, the Canada-based UBC stands out as an isolated yet foundational reference authority within the network, exhibiting a total link strength of zero despite generating the highest academic impact in the literature with 354 citations. From a methodological perspective, to preserve the overall readability and connectivity criteria of the visualization, UBC—which represents a highly influential yet isolated node in the context of collaboration—was excluded from the visual network map.

In contrast, the University of Malta emerges as the most central and strategic actor in the global knowledge network, with 9 publications, 145 citations, and a TLS value of 99. This preeminent position of the University of Malta can be associated with its theoretical depth regarding the national U3A model and its central role in coordinating international academic collaboration networks. Within the intellectual architecture of the network, National Chung Cheng University in Taiwan (TLS=44) and institutions based in the People's Republic of China, which exhibit high link strength in country-based analyses, stand out as the primary Asia-Pacific hubs representing the "Digital Transformation Frontier" of the literature. This configuration demonstrates that the Asian school has established a robust integration into the global network, particularly regarding technological adaptation and digital social inclusion.

Within the European geography, while Nicolaus Copernicus University (TLS=38) acts as a primary bridge institution integrating into the global network, other Polish institutions such as Med Univ Białystok (14 publications) and Univ Warmia & Mazury (8 publications) diverge significantly. Despite possessing the highest publication volumes and contributing intensive empirical data to the literature, these structures remain within a relatively closed regional collaboration ecosystem due to their exceptionally low total link strength values (TLS=2).

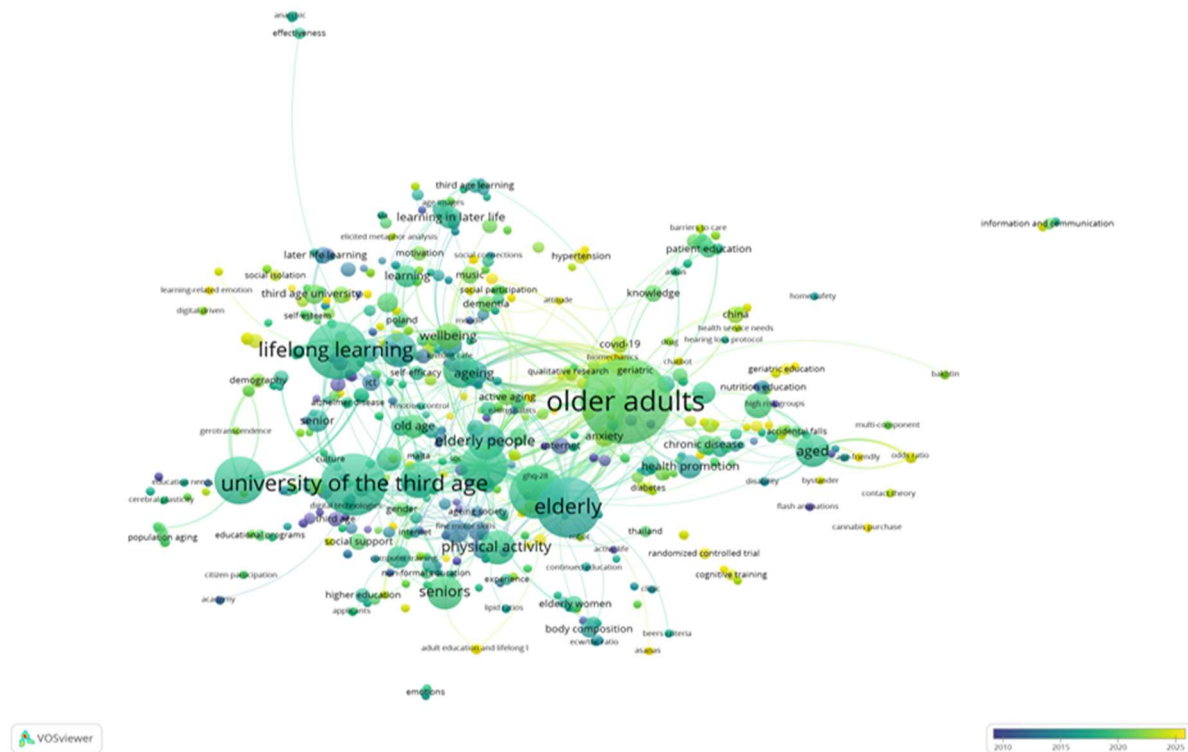
The entry categorized under the term “University of the Third Age (U3A)” (TLS=53) within the list reflects a robust institutional representation of the model’s structure as a “self-governing learning community” that operates independently of formal higher education institutions.

In conclusion, the institutional distribution reveals that U3A research possesses a strategic collaborative depth centered in Europe and Asia; however, certain foundational entities of North American origin, such as UBC, remain methodologically isolated from this collective network structure.

3.7. Keyword Analysis of Studies

Keyword co-occurrence analysis was performed to delineate the conceptual framework, identify thematic clusters, and map the intellectual landscape of the U3A and older adult education literature. The network visualization, which illustrates dominant terminologies, interrelated theoretical domains, and the evolutionary trajectory of the field, is presented in Figure 6.

Figure 6. *Keyword Co-occurrence Network in U3A Research*

An examination of the keyword co-occurrence network presented in Figure 6 reveals that the foundational axis of the U3A literature is anchored by the concepts of “older adults” and “lifelong learning.” These terms, alongside “University of the Third Age,” occupy the central nexus of the network, representing the core educational and sociological pillars of this research domain. Furthermore, the high density of health-oriented keywords, such as “depression,” “quality of life,” and “physical activity,” demonstrates that Third Age education is intrinsically linked to the psychosocial well-being and holistic health of older individuals. Ultimately, these co-occurrence dynamics underscore the deeply interdisciplinary character of U3A research, wherein the paradigms of education, healthcare, and social participation converge in a complementary manner.

Table 5. *Keywords in Studies Related to U3As*

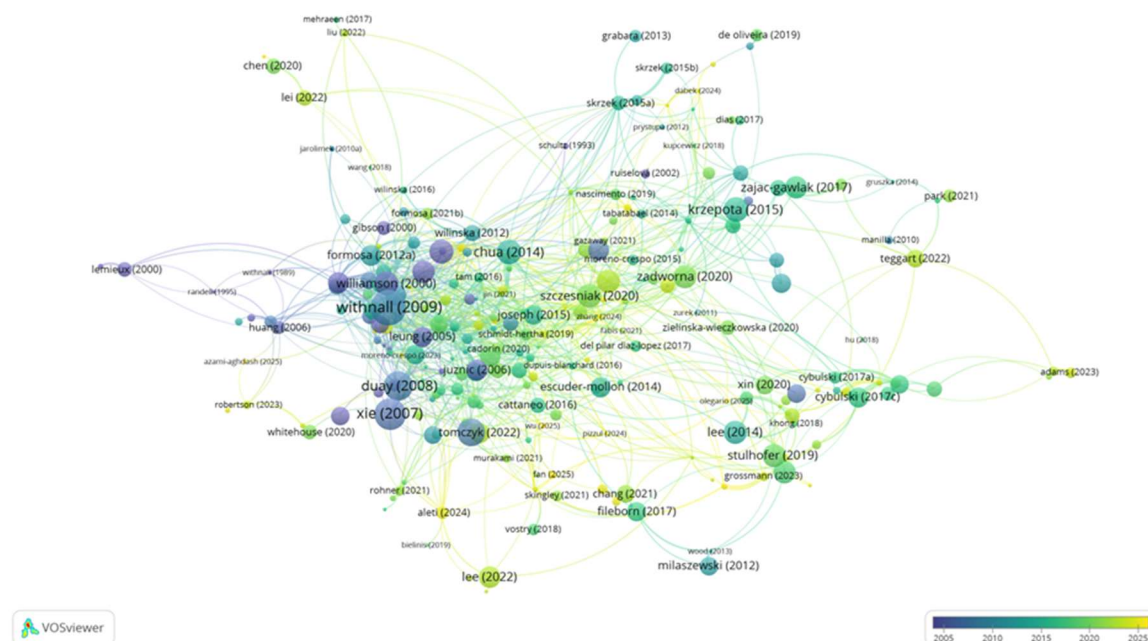
Keyword	Frequency (Occurrences)	Total Link Strength (TLS)
Older adults	63	311
Elderly	35	164
University of the Third Age	36	144
Lifelong learning	32	136
Aging	21	115
Education	27	111
Elderly education	23	82
Older people	13	81
Ageing	8	61
Depression	14	61
Seniors	13	61
Quality of life	14	55
Older adult	6	52
U3A	13	52

When the occurrence frequency and total link strength (TLS) of the keywords are evaluated in tandem, it is observed that the concept of “older adults” occupies the core of the research field, characterized by both the highest frequency ($n=63$) and the strongest relational density ($TLS=311$). This configuration clearly reflects the primary conceptual focus of the literature and its central position within the network architecture. Similarly, the robust representation of various age-related terms—such as “elderly,” “older people,” “seniors,” and “older adult”—with high frequencies and TLS values demonstrates that aging studies converge around a unified core, despite the terminological heterogeneity present in the literature.

Education-oriented concepts, including “University of the Third Age” (occurrence=36; $TLS=144$), “lifelong learning” (occurrence=32; $TLS=136$), “education” (occurrence=27; $TLS=111$), and “older adult education” ($n=23$; $TLS=82$), reveal that a significant subfield of the aging literature is structured around lifelong learning, active aging, and U3A models. The substantial link strengths of these concepts indicate that research focusing on the social participation and cognitive well-being of older adults through educational interventions forms a distinct and cohesive cluster. Concurrently, keywords associated with health and psychosocial well-being, such as “depression” (occurrence=14; $TLS=61$) and “quality of life” (occurrence=14; $TLS=55$), demonstrate that health-related themes are deeply embedded within aging research, where the education–health axis constitutes two complementary investigative pathways. Overall, the analysis illustrates that three primary axes dominate the aging literature: demographic concepts, education-centered U3A and lifelong learning themes, and health/psychosocial well-being ([Table 5](#)).

3.8. Bibliographic Coupling Analysis of Studies

A document-based bibliographic coupling analysis was performed to identify contemporary research trends within the U3A and older adult education literature, evaluate thematic proximities among documents sharing common references, and trace the intellectual development stages of the field. The network visualization, which maps temporal turning points and emergent research domains through shared citation networks, is presented in [Figure 7](#).

Figure 7. *Bibliographic Coupling Analysis of Documents Related to U3As*

The bibliographic coupling analysis presented in Figure 7 reveals that the U3A literature has evolved through three distinct developmental phases. The conceptual foundations of the domain were established by foundational works symbolized by purple nodes, such as Withnall (2009), Williamson (2000), and Xie (2007); these studies delineated the ontological framework and traditional pedagogical models of the field. During the subsequent expansion phase (2010–2018), researchers associated with green clusters—including Formosa (2012), Chua (2014), and Joseph (2015)—translated theoretical discourses into empirical investigations focused on social participation and lifelong learning practices. Furthermore, the yellow and bright green nodes representing contemporary, post-2018 literature—such as Zadworna (2020), Szczesniak (2020), and Tomczyk (2022)—demonstrate that current scholarly focus has converged with the imperatives of digitalization, psychosocial well-being, and active aging. This evolutionary trajectory illustrates that U3A research is undergoing dynamic renewal in response to digital-era requirements and multidimensional health paradigms, while remaining firmly anchored in its foundational pedagogical roots.

4. Conclusion, Discussion, and Recommendations

This study maps the University of the Third Age (U3A) and older adult education literature between 1982 and 2025 from a bibliometric perspective, elucidating the field's forty-year evolution and intellectual trajectory. The findings confirm that the acceleration exhibited by U3A research, particularly after 2010, runs parallel to the global proliferation of active aging and lifelong learning policies. The transformation of the literature into an interdisciplinary architecture encompassing health, psychology, digital learning, and social participation—rather than remaining confined to traditional pedagogical axes—points to a holistic paradigm shift. This shift positions the older individual not as a passive service recipient, but as an active agent engaging with society through continuous learning. On an empirical level, this developmental trajectory substantiates the theoretical arguments advanced by Formosa (2011) and Withnall (2009), who assert that education in later life is a fundamental social right and a critical tool for empowerment.

Analyses conducted through author, institution, and country networks aggregate the intellectual and strategic centers of the literature into three main focal points. First, Poland (99 publications, 724 citations) is the undisputed leader of the literature in terms of both quantitative production and total link strength (TLS=76). The Polish case constitutes an indispensable macro-model demonstrating how the institutionalization of the U3A model as a public policy integrated with local governance structures triggers sustained academic productivity and widespread social impact. Second, Malta (9 publications, TLS=71) stands out as the conceptual compass of the field, exhibiting a relational density that rivals Poland despite its lower publication volume. This configuration confirms that studies centered around the University of Malta and Marvin Formosa (TLS=142) have successfully positioned "critical geragogy"—which seeks the emancipation and empowerment of older learners—at the core of the global network, shifting the discourse away from classical, tokenistic knowledge transfer.

The third strategic center, the Asia-Pacific cluster, stands out as the “Digital Transformation Frontier” of the literature, particularly through the People's Republic of China (TLS=63) and Taiwan (TLS=38). This region provides contemporary direction to the field by synthesizing digital citizenship with technological adaptation in later life. Conversely, traditional Western centers, such as the USA (TLS=57) and the United Kingdom (TLS=52), continue to represent the institutional stability and historical baseline of the network structure by maintaining their deeply rooted dominance in the network architecture.

Data obtained from keyword and bibliographic coupling analyses illustrate that the literature has temporally evolved from foundational conceptual construction to application diversity, and ultimately toward digital social inclusion under the structural pressures of the post-pandemic era. These findings yield multidimensional implications for future later-life education policies and practices. For policymakers, U3As must be evaluated as a “preventive social investment” that mitigates social isolation, thereby reducing long-term public eldercare and healthcare expenditures; consequently, the legal frameworks of these institutions should be structurally reinforced and integrated into the strategic plans of local governments, akin to the Polish model. For U3A practitioners, there is a strategic necessity to move away from rigid, passive classroom lecture formats, adopt the principles of critical geragogy advocated by the Maltese school, and implement hybrid learning models centered on digital inclusion and intergenerational interaction. For academics and researchers, this mapping underscores an urgent need to transcend minor quantitative increments in the literature and instead conduct qualitative, critical inquiries that deeply examine the structural barriers to educational access, particularly among low-income, marginalized, or disadvantaged older adult cohorts.

While the restriction of this dataset to the Web of Science (WoS) Core Collection constitutes a limitation, future comparative studies incorporating databases such as Scopus and ERIC will broaden the field's scope. Critically, for Türkiye’s academic output (7 publications, 23 citations, TLS=11)—which is currently in its developmental infancy and located on the periphery of the network—it is a strategic necessity to pursue a "hybrid development trajectory" that actively synthesizes the institutional depth of Poland with Taiwan's agility in digital adaptation. Enhancing the theoretical and technological visibility of Türkiye-based research through international collaborations to be established with the central actors of the network (specifically the Maltese and Taiwanese schools) will accelerate the alignment of local U3A practices with global standards.

Furthermore, exploring “e-U3A” configurations within the context of digital citizenship, combined with empirical studies grounded in critical geragogy, holds the capacity to substantiate more profoundly that Universities of the Third Age are not merely leisure-oriented educational spaces, but instruments of structural social transformation that empower older

adults. In conclusion, amidst the demographic revolutions of the 21st century, Universities of the Third Age serve as vital vehicles for engineering age-friendly societies, proving that aging is not a phase of passive withdrawal but a sustainable epoch of active learning and social citizenship.

Ethics Committee Approval

Since this study did not involve collecting data from human or animal subjects, ethics committee approval was not required. Nevertheless, the research was conducted in strict adherence to ethical principles. All sources utilized in the study have been properly cited and are listed in the references section.

Conflict of Interest

The author declares no financial or personal conflict of interest with any individual or institution regarding this research.

Author Contribution

The entire research process was carried out solely by the single author.

Orcid

Hasan Çölgeçen <https://orcid.org/0000-0002-3359-1092>

REFERENCES

- Archambault, É., Campbell, D., Gingras, Y., & Larivière, V. (2009). Comparing bibliometric statistics obtained from the Web of Science and Scopus. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 60(7), 1320–1326. <https://doi.org/10.1002/asi.21062>
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959–975. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007>
- Atay, E., & Doğan, A. S. (2025). Bibliometric Analysis of Research on Ageism. *Journal of Management and Economics Research*, 23(2), 162-175. <https://doi.org/10.11611/yea.1622044>
- Balcı, M. C., & Yıldız, A. (2022). Yaşam Boyu Eğitimden Yaşam Boyu Öğrenmeye: Faure ve Delors Raporları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 56, 149-174. <https://doi.org/10.9779/pauefd.1068818>
- Çakıcı, K. (2014). Yaş dostu kent kavramı çerçevesinde bibliyometrik bir analiz. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi* 14/2, 106-121. <https://doi.org/10.17828/yalovasosbil.1526885>.
- Çölgeçen, Y., & Çölgeçen, H. (2020). Aktif yaşlanma açısından hayat boyu öğrenme: Üçüncü yaş üniversiteleri. *Turkish Studies*, 15(4), 2495-2511.
- Dereli, A. B. (2024). Vosviewer ile Bibliyometrik Analiz. *Communicata*, 28, 1-7. <https://doi.org/10.32952/communicata.1517725>
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285-296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Duay, D. L., & Bryan, V. C. (2008). Learning in later life: What seniors want in a learning experience. *Educational Gerontology*, 34(12), 1070–1086. <https://doi.org/10.1080/03601270802290177>
- Echchakoui, S. (2020). Why and how to merge Scopus and Web of Science during bibliometric analysis. *Journal of Marketing Analytics: the case of sales force literature from 1912 to 2019*, 8(2), 165–184. <https://doi.org/10.1057/s41270-020-00081-9>
- Escobar Chua, R. L., & de Guzman, A. B. (2014). Do you see what i see? Understanding filipino elderly's needs, benefits, and expectations from an adult continuing education program. *Educational Gerontology*, 40(1), 1–15. <https://doi.org/10.1080/03601277.2012.700810>

- Fishtein, O., & Feier, C. D. (1982). Education for older adults: Out of the college and into the community. *Educational Gerontology*, 8(3), 243–249. <https://doi.org/10.1080/0360127820080303>
- Formosa, M. (2011). Universities of the Third Age: A rationale for transformative education in later life. *Journal of Transformative Education*, 8(3), 197–219. <https://doi.org/10.1177/1541344611419857>
- Formosa, M. (2012). Lifelong education for older adults in Malta: Current trends and future visions. *International Review of Education*, 58(2), 271-292.
- Formosa, M. (2014). Four decades of universities of the third age: Past, present, future. *Ageing & Society*, 34(1), 42–66. <https://doi.org/10.1017/S0144686X12000797>
- Kobylarek, A., Błaszczyński, K., Ślósarz, L., Madej, M., Carmo, A., Hlad, L., Králik, R., Akimjak, A., Judák, V., Maturkanič, P., Biryukova, Y., Tokárová, B., Martin, J. G., & Petrikovičová, L. (2022). The quality of life among University of the Third Age Students in Poland, Ukraine, and Belarus. *Sustainability*, 14(4), 2049. <https://doi.org/10.3390/su14042049>
- Krzepota, J., Biernat, E., & Florkiewicz, B. (2015). The relationship between levels of physical activity and quality of life among students of the University of the Third Age. *Central European journal of public health*, 23(4), 335–339. <https://doi.org/10.21101/cejph.a4136>
- Lazarides, M. K., Lazaridou, I.-Z., & Papanas, N. (2023). Bibliometric analysis: Bridging informatics with science. *The International Journal of Lower Extremity Wounds*, 1-3. <https://doi.org/10.1177/15347346231153538>
- Leung, A., Lui, Y.-H., & Chi, I. (2005). Later life learning experience among Chinese elderly in Hong Kong. *Gerontology & Geriatrics Education*, 26(2), 1–15. https://doi.org/10.1300/J021v26n02_01
- Mitchell, R. A., Legge, V., & Sinclair-Legge, G. (1997). Membership of the University of the Third Age (U3A) and perceived well-being. *Disability and Rehabilitation*, 19(6), 244-248. <https://doi.org/10.3109/09638289709166534>
- Moral-Muñoz, J. A., Herrera-Viedma, E., Santisteban-Espejo, A., & Cobo, M. J. (2020). Software tools for conducting bibliometric analysis in science: An up-to-date review. *El Profesional de la Información*, 29(1), 1–20. <https://doi.org/10.3145/epi.2020.ene.03>
- Prancutè, R. (2021). *Web of Science (WoS) and Scopus: The titans of bibliographic information in today's academic world*. Publications, 9(12), 1–59. <https://doi.org/10.3390/publications9010012>
- Su, H. N., & Lee, P. C. (2010). Mapping knowledge structure by keyword co-occurrence: A first look at journal papers in Technology Foresight. *Scientometrics*, 85(1), 65-79. <https://doi.org/10.1007/s11192-010-0259-8>
- Swindell, R. (1993). U3A: A successful model for older adult education. *Australian Journal of Adult and Community Education*, 33(1), 18–25.
- Swindell, R., & Thompson, J. (1995). An international perspective on the University of the Third Age. *Educational Gerontology*, 21(5), 429–447. <https://doi.org/10.1080/0360127950210505>
- Williamson, A. (2000). Gender issues in older adults' participation in learning: Viewpoints and experiences of learners in the University of the Third Age (U3A). *Educational Gerontology*, 26(1), 49–66. <https://doi.org/10.1080/036012700267394>
- Withnall, A. (2009). Improving learning in later life. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203875014>
- Zadworna, M. (2020). Healthy aging and the university of the third age: Health behavior and subjective health outcomes. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(16), 1–14. <https://doi.org/10.3390/ijerph17165781>

Üçüncü Yaş Üniversiteleri ve Yaşlı Eğitime Yönelik Bilimsel Yayınların Bibliyometrik Analizi (1982–2025)

Hasan ÇÖLGEÇEN^{1*}

¹ Yalova Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Türkiye

Özet: Bu çalışma, Üçüncü Yaş Üniversiteleri (U3A) ve ileri yaşta öğrenme konularındaki yayınların küresel eğilimlerini ve entelektüel yapısını bibliyometrik analizle incelemektedir. Veriler, Web of Science Core Collection veri tabanından “University of the Third Age”, “Third Age University”, “Third Age learning”, “learning in later life”, “education for older adults” ve “elderly education” anahtar kelimeleriyle 9 Kasım 2025 tarihinde elde edilen 530 dokümandan oluşmaktadır. Dokümanlar VOSviewer yazılımıyla ortak yazarlık, atıf, anahtar kelime eş-görünümü ve bibliyografik eşleşme analizlerine tabi tutulmuştur. Bulgular, yayın sayısının 2010 sonrasında ivmelendiğini ve %75’inin makale olduğunu göstermektedir. Ülke bazında Polonya (99 yayın), ABD (65) ve Çin (47) en üretken aktörler iken; Malta (TLS=71) yüksek bağlantı gücüyle stratejik merkezdir. Kurumsal düzeyde Malta Üniversitesi (TLS=99) ve Nicolaus Copernicus Üniversitesi (TLS=38) entelektüel köprüler; Marvin Formosa (TLS=142) ise kuramsal liderliği temsil eden temel figürdür. Anahtar kelime analizinde “older adults”, “lifelong learning” ve “education” merkeziliğini korurken; dijital öğrenme, aktif yaşlanma, teknoloji adaptasyonu ve psikososyal refah stratejik odak haline gelmiştir. Sonuç olarak alan, kuramsal ve topluluk temelli bir yapıdan eğitim, sağlık ve dijital dönüşümü bütünleştiren çok disiplinli bir alana dönüşmüştür.

Makale Bilgileri

Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi

21/11/2025

Kabul Tarihi

15/07/2026

Anahtar Sözcükler

Üçüncü yaş

üniversitesi,

yaşlı eğitimi,

yaşam boyu

öğrenme,

eğitimsel

gerontoloji,

aktif yaşlanma.

1. Giriş

Küresel ölçekte nüfusun yaşlanması, yalnızca demografik bir olgu değil; eğitim, sağlık ve sosyal politikalar açısından köklü dönüşümler gerektiren dinamik bir süreçtir. Dünya genelinde yaşlı nüfus oranının hızla artması, bireylerin ileri yaşta da aktif, üretken ve öğrenmeye açık kalabilmeleri için yeni modellerin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır (Atay ve Doğan, 2025, s. 162-163; Çakıcı, 2024, s. 107; Formosa, 2014, s. 43-48; Withnall, 2009). Bu bağlamda, 1973 yılında Fransa’da kurulan Üçüncü Yaş Üniversitesi (U3A) hareketi, yaşlı bireylere yönelik öğrenme fırsatlarını örgütlü bir yapıya kavuşturan ilk küresel girişimlerden biri olmuştur. Daha sonra İngiltere ve Avustralya modelleriyle çeşitlenen bu yapı, farklı ülkelerde yaşam boyu

* Sorumlu Yazar: Hasan Çölgeçen E-mail: hasan.colgecen@yalova.edu.tr Adres: Yalova Çınarcık yolu 2.km Yalova Üniversitesi Merkez Kampüsü, İİBF, ÇEEİ Bölümü, Yalova

The copyright of the published article belongs to its author under CC BY 4.0 license. To view a copy of this licence, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

öğrenme politikalarıyla bütünleşerek yaygınlaşmıştır (Formosa, 2014, s. 43-47; Mitchell vd., 1997; Swindell, 1993, s. 248-249). U3A'lar, emeklilik dönemindeki bireylerin entelektüel, kültürel ve sosyal gelişimlerini sürdürmelerini hedefleyen bir "öğrenme topluluğu" sunarken; yalnızca bilgi aktarımına dayalı geleneksel eğitim anlayışını değil, aynı zamanda aktif yaşlanma ve öz-yönelimli öğrenme süreçlerini de bünyesinde barındırmaktadır (Çölgeçen ve Çölgeçen, 2020, s. 2501-2504).

1.1. U3A'ların Tarihsel Gelişimi ve Kurumsal Modelleri

U3A literatürünün tarihsel gelişimi, geleneksel yükseköğretim kurumlarının yaşlıların özgün ihtiyaçlarını karşılamadaki yetersizliğine verilen tepkilerle başlamıştır. Alanın öncü çalışmalarından Fishtein ve Feier (1982), yaşlıların üniversite kampüslerine erişimindeki çekinceleri ve gençlerle rekabet korkusunu azaltmak adına, derslerin kilise ve sosyal merkezler gibi toplumsal alanlara taşındığı "Senior Citizens' Studies Center" modelini incelemiştir. Bu erken dönem araştırmaları, yaşlı bireylerin bellek kalıcılığı ve analitik becerilerini zenginleştiren kampüs dışı modellerin önemini vurgulamıştır. Sürecin kurumsallaşma aşamasında ise Swindell (1993), Avustralya örneğinde U3A'nın yaşlılığı bağımlılık dönemi olarak gören kalıp yargılara meydan okuyan etkili bir "öz-yardım" modeli olduğunu ortaya koymuştur. Literatürdeki model tartışmaları, Swindell ve Thompson (1995) tarafından uluslararası bir boyuta taşınarak; üniversite desteğine dayanan "Fransız modeli" ile gönüllülük ve öz-yönetim esaslı "İngiliz modeli" arasındaki yapısal farklılıkların, ekonomik krizlere karşı direnç ve sürdürülebilirlik üzerindeki etkileriyle analiz edilmiştir.

1.2. Yaşam Boyu Öğrenmenin Sağlık, Sosyal Refah ve Psikolojik Etkileri

U3A modelinin yaşlı refahı üzerindeki somut etkileri, literatürün en geniş hacimli kısmını oluşturmaktadır. Bu noktada yapılan deneysel çalışmalar, eğitim temelli sosyal etkinliklerin psikolojik iyilik hali üzerindeki dönüştürücü gücünü kanıtlamaktadır. Örneğin, Chua ve de Guzman (2014) tarafından Filipinler'de yürütülen fenomenolojik çalışma, yaşlıların yetişkin sürekli eğitim programlarına yönelik ihtiyaç, fayda ve beklentilerini incelemiştir. Araştırma, öğrenme süreçlerinin yaşlıların başa çıkma, katkı sağlama ve kendini geliştirme ihtiyaçlarını karşıladığını; aynı zamanda onlara özgüven, kendi kendine yetebilme ve bilgi artışı gibi içsel faydalar sağlayarak psikolojik iyilik hallerini desteklediğini ortaya koymuştur. Benzer şekilde, Polonya'da Krzepota ve diğerleri (2015) tarafından yapılan araştırmada, fiziksel aktiviteyle desteklenen öğrenme süreçlerinin psikolojik ve sosyal yaşam kalitesini doğrudan yükselttiği doğrulanmıştır. Yakın dönemde Kobylarek ve diğerleri (2022) tarafından Polonya, Ukrayna ve Belarus örneklemelerinde yapılan karşılaştırmalı analizler ise, U3A kurslarının stres yönetimi ve öz-yeterlik algısı üzerindeki etkisinin, ülkelerin ekonomik ve sosyal bağlamlarına göre nasıl değişkenlik gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu bulgular, yaşam boyu öğrenmenin yalnızca bireysel bir kazanım değil (Balci ve Yıldız, 2022, s. 150-151), aynı zamanda halk sağlığını destekleyen stratejik bir müdahale alanı olduğunu göstermektedir.

1.3. Öğrenen Deneyimi, Katılım Dinamikleri ve Güncel Yaklaşımlar

İleri yaşta öğrenme deneyimi; toplumsal cinsiyet, kültürel motivasyonlar ve pedagojik beklentiler çerçevesinde karmaşık bir yapı sergilemektedir. Williamson (2000), cinsiyet farklarına odaklandığı çalışmasında, kadınların bu dönemi geçmişteki kısıtlamalardan bir "özgürleşme" alanı olarak kodladıklarını, erkeklerin ise emeklilik sonrası daha pasif kalma eğiliminde olduklarını belirtmiştir. Kültürel bağlamda ise Leung ve diğerleri (2005), Hong Kong örneğinde Çinli yaşlıların sosyalleşme gibi ifade edici motivasyonların yanı sıra, beceri kazanımı gibi araçsal amaçlarla da eğitime yöneldiklerini saptamıştır. Öğrenme ortamlarının tasarımı konusunda Duay ve Bryan (2008), yaşlıların etkileşimli sınıf ortamlarını ve yaşam deneyimlerine uygun içerikleri tercih ettiklerini vurgularken; Withnall (2009) öğrenmenin dönüştürücü gücüne dikkat çekmiştir. Formosa (2011) ise süreci daha eleştirel bir boyuta

taşıyarak, U3A'ların elitizm ve toplumsal eşitsizlikleri yeniden üretme riskine karşı Paulo Freire temelli "eleştirel geragoji" ve "umut pedagojisi" çerçevesinde yeniden yapılandırılmasını önermiştir.

U3A üzerine yapılan çalışmaların nicel artışına ve yukarıda değinilen tematik çeşitliliğine rağmen, alanın kırk yılı aşkın birikimini bütüncül bir perspektifle ele alan sistematik bir haritalandırma eksikliği dikkat çekmektedir. Mevcut literatürdeki zengin bulgular genellikle belirli örneklem grupları veya nitel derinliklerle sınırlı kalmakta; küresel ölçekteki bilimsel üretim ağlarını, baskın iş birliği örüntülerini ve kavramsal dönüşümü nesnel verilerle sunan bibliyometrik çalışmalara nadiren rastlanmaktadır. Literatürdeki bu parçalı yapı, araştırmacıların alanın genel entelektüel rotasını görmesini zorlaştırmaktadır. Dolayısıyla, U3A literatürünün gelişim yönünü, uluslararası iş birliği ağlarını ve tematik eğilimlerini nesnel verilerle ortaya koymak bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu çalışma, 1982-2025 yılları arasındaki küresel bilimsel üretimi sistematik bir biçimde inceleyerek, söz konusu bibliyometrik boşluğu doldurmayı ve gelecek araştırmalar için teorik bir rehber oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, çalışma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmış ve her soru parantez içinde belirtilen bibliyometrik analiz yöntemiyle eşleştirilmiştir:

- Yayınların ve atıfların yıllara göre dağılımı nasıldır? (Yıllık atıf ve yayın performans analizi)
- En üretken ve etkili ülkeler, kurumlar ve yazarlar hangileridir? (Kurumsal atıf ve yazarlara göre atıf analizi)
- Uluslararası akademik iş birliği ve ortak yazarlık ağları nasıl şekillenmiştir? (Eş-yazarlık atıf analizi)
- Literatürdeki temel temalar, anahtar kavramlar ve yükselen eğilimler nelerdir? (Anahtar kelime, eş-görünüm analizi)
- U3A araştırmalarının entelektüel temelleri ve bibliyografik eşleşme yapısı nasıldır? (Bibliyografik eşleşme analizi)

2. Yöntem

Bu çalışma, U3A ve yaşlı eğitimi literatürünü nicel göstergeler temelinde incelemek amacıyla bibliyometrik analiz yöntemini kullanmıştır. Web of Science Core Collection'dan (WoS) elde edilen 530 kayıt, veri temizleme ve standardizasyon işlemlerinin ardından "VOSviewer" programı ile atıf, ortak yazarlık, anahtar kelime eş görünümü ve bibliyografik eşleşme analizlerine tabi tutulmuştur. Yöntem, alanın yapısal özelliklerini, tematik yoğunluklarını ve entelektüel etkileşim ağlarını istatistiksel olarak modelleyen performans ve bilimsel haritalama tekniklerine dayanmaktadır.

2.1. Bibliyometrik Analiz

Bu çalışma, U3A ve yaşlı eğitimi alanında yapılan bilimsel araştırmaların kapsamını, eğilimlerini ve entelektüel yapısını incelemek amacıyla bibliyometrik analiz yöntemine dayalı olarak tasarlanmıştır. Bibliyometrik analiz, bir alandaki yayınların üretkenliğini, etkileşim ağlarını ve tematik gelişimini ölçmek için kullanılan nicel bir yöntemdir (Aria ve Cuccurullo, 2017, s. 960-961). Bibliyometrik analiz, bilimsel literatürdeki eğilimleri, ilişkileri ve gelişmeleri ortaya koymak için kullanılan istatistiksel ve görsel bir inceleme yöntemidir. Echchakoui (2020), bu analizi "*araştırma yapısının ve eğilimlerinin incelenmesine yönelik matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin kullanımı*" olarak tanımlar. Dereli (2024) ise bibliyometrik analizlerin, belirli bir alandaki bilgi birikiminin yoğunluğunu, anahtar aktörlerini ve araştırma yönelimlerini anlamada önemli bir araç olduğunu vurgular. Bu yönüyle araştırma hem tanımlayıcı hem de ağ analizi yaklaşımını bir araya getirmektedir. Bu analiz türü, yayın ve atıf sayılarına dayalı performans analizi ile kavramsal, sosyal veya entelektüel yapıyı

haritalayan bilimsel haritalama yaklaşımlarını içerir (Moral-Muñoz vd., 2020, s. 1-3). Yaygın kullanılan yazılımlar arasında VOSviewer, CiteSpace ve Bibliometrix (R paketi) yer alır (Aria ve Cuccurullo, 2017, s. 960-962; Moral-Muñoz vd., 2020, s. 3-5).

2.2. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, U3A ve yaşlı eğitimi alan yazınındaki eğilimleri, kavramsal yapıları ve iş birliği ağlarını incelemek amacıyla nicel temelli bir bibliyometrik araştırma modeli ile tasarlanmıştır. Bibliyometrik analizler, büyük hacimli yayın verilerinin sistematik, şeffaf ve tekrarlanabilir şekilde incelenmesine olanak sağlayan bir nicel yaklaşım sunar (Donthu vd., 2021, s. 287-288). Bu model, iki temel bileşenden oluşur: performans analizi (yayın-atıf göstergeleri, üretkenlik ölçümleri) ve bilimsel haritalama analizi (ortak yazarlık, kavramsal eş-görünüm, bibliyografik eşleşme) (Moral-Muñoz vd., 2020, s. 3-4).

Araştırmada WoS veri tabanından elde edilen bibliyografik kayıtların VOSviewer yazılımı aracılığıyla analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analizler, araştırma alanındaki yazar, kurum ve ülke temelli iş birliği ağlarını; anahtar kelime kümelerini ve atıf temelli entelektüel yapıyı ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır (Lazarides vd., 2023, s. 2). WoS ve Scopus tabanlı göstergelerin alan düzeyinde yüksek korelasyon göstermesi nedeniyle veri güvenilirliği kabul edilmektedir (Archambault vd., 2009).

Bu model, U3A literatürünün tarihsel gelişimini, tematik yönelimlerini ve akademik ağ yapısını bütüncül bir çerçevede değerlendirmeye olanak tanımakta; böylece literatürün yapısal ve dinamik özelliklerini görünür kılmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama süreci, bibliyometrik analizlerde yaygın olarak kullanılan güvenilir ve yüksek kapsayıcılığa sahip çevrimiçi bilimsel indekslerden elde edilen bibliyografik kayıtlar üzerinden yürütülmüştür. Veri kaynağı olarak WoS tercih edilmiştir; çünkü WoS, alanın uluslararası görünürlüğü en yüksek dergilerini indekslemesi ve tutarlı bibliyografik yapısı nedeniyle bibliyometrik çalışmalar için yaygın biçimde önerilmektedir (Archambault vd., 2009; Pranckutė, 2021). WoS tercihinin bir diğer nedeni, VOSviewer yazılımıyla en yüksek meta-veri uyumluluğuna sahip olması ve atıf verilerinin standardizasyonu açısından “altın standart” kabul edilmesidir. Diğer taraftan, Scopus, ERIC ve Google Scholar gibi veri tabanlarının analiz dışı bırakılması, veri setinin homojenliğini ve analitik tutarlılığını sağlamak adına metodolojik bir tercih olup, bu durum çalışmanın bir sınırlılığı olarak değerlendirilmektedir.

Veri toplama aracı olarak WoS’un gelişmiş arama modülü kullanılarak konu alanıyla ilişkili anahtar kelimeler aracılığıyla yayın kaydı çıkarılmıştır. Bu kayıtlar; başlık, özet, anahtar kelimeler, yazar bilgileri, kurum adresleri, kaynak dergi, yayın yılı ve atıf sayıları gibi bibliyografik değişkenleri içermektedir. Bibliyometrik analizlerde gerekli olan bu meta-veriler, alanın performans göstergelerini çıkarmak ve bilimsel haritalandırma için kullanılabilir niteliktedir (Donthu vd., 2021; Moral-Muñoz vd., 2020).

2.4. Veri Toplama Süreci

Bu araştırmada verilerin toplanması süreci, bibliyometrik analizlerde önerildiği üzere sistematik, tekrarlanabilir ve şeffaf bir prosedüre dayalı olarak yürütülmüştür (Donthu vd., 2021). İlk aşamada, araştırma kapsamını temsil eden anahtar kavramlar belirlenmiş ve WoS veri tabanında konu taraması gerçekleştirilmiştir. WoS; bibliyografik bütünlüğü, uzun dönemli indeksleme istikrarı ve yüksek akademik kapsayıcılığı nedeniyle bibliyometrik çalışmalar için güvenilir bir kaynak olarak kabul edilmektedir (Pranckutė, 2021).

Araştırmanın verileri, 09 Kasım 2025 tarihinde WoS veri tabanından elde edilmiştir. Arama sorgusu kurgulanırken metodolojik bir hassasiyet gözetilmiştir: "U3A" kısaltmasının moleküler

biyoloji ve hücre bilimi literatüründeki farklı teknik kavramlarla (örneğin; U3A hücre hatları vb.) çakışması ve veri setinde ciddi bir kavramsal kirliliğe yol açması riski saptanmıştır. Bu nedenle, veri setinin saflığını korumak adına tarama sorgusunda kısaltma kullanılmamış; “Topic” (başlık, özet, anahtar kelime) alanında şu tam ifadeler üzerinden tarama gerçekleştirilmiştir: “*University of the Third Age*” OR “*Third Age University*” OR “*Third Age learning*” OR “*learning in later life*” OR “*education for older adults*” OR “*elderly education*”.

Arama sorgusunun belirlenmesinde, konunun hem kurumsal yapısını hem de bu yapının temelini oluşturan gerogojik ve pedagojik perspektifleri kapsayacak bir denge gözetilmiştir. Böylece sadece kurum odaklı bir sınırlamaya gidilmemiş, aynı zamanda kavram odaklı geniş bir literatür kümesine ulaşılması hedeflenmiştir. Donthu ve diğerleri (2021) tarafından vurgulanan arama sorgusu titizliği uyarınca, bu yaklaşım çalışmanın kavramsal geçerliliğini en üst düzeye çıkarmıştır.

2.4.1. Dahil Etme ve Dışlama Kriterleri

Araştırmanın veri setini belirleyen dahil etme ve dışlama kriterleri, çalışmanın kavramsal geçerliliğini ve analitik tutarlılığını sağlamak amacıyla sistematik bir biçimde yapılandırılmıştır. Dahil etme kriterleri bağlamında; doğrudan U3A, yaşlı eğitimi, ileri yaş öğrenimi ve gerogojik yaklaşımları ele alan, WoS bünyesindeki SSCI, A&HCI ve ESCI indekslerinde taranan tüm kayıtlar kapsama alınmıştır. Literatürün gelişim seyrini bütüncül bir perspektifle yansıtabilmek adına herhangi bir doküman türü, dil veya yayın yılı kısıtlamasına gidilmemiş; veri tabanındaki ilk kayıttan 1982-2025 yılları arasında üretilen tüm bilimsel çıktılar analize dahil edilmiştir. Öte yandan dışlama kriterleri çerçevesinde; anahtar kelime eşleşmesine rağmen eğitim bilimleri, sosyal politika ve sosyoloji disiplinleri dışında kalan klinik tıp, geriatrik cerrahi veya moleküler biyoloji gibi alanlara odaklanan çalışmalar kapsam dışı bırakılmıştır. Ayrıca, "U3A" veya "Third Age" ifadelerini eğitimsel bağlam dışında teknik bir kod veya farklı bir terminolojik kısaltma olarak kullanan dokümanlar, tematik sapmayı önlemek amacıyla veri seti dışında tutulmuştur.

Uygulanan tarama sorgusu ve manuel kontrol süreci neticesinde toplam 530 yayın tespit edilmiştir. Bazı yayınların veri tabanında birden fazla türde (örneğin hem makale hem erken erişim) kategorize edilmesi nedeniyle tür bazlı dağılımın toplamı genel sayıdan farklılık göstermekle birlikte, dokümanların dağılımı şu şekildedir: 398 makale, 65 bildiri özeti, 21 kitap bölümü, 21 toplantı özeti, 15 kitap incelemesi, 14 erken erişim, 14 editöryal materyal, 14 derleme makale, 2 kitap ve 1 mektup. Doküman türlerindeki bu geniş yelpaze, U3A literatürünün akademik tartışma zeminindeki çeşitliliğini yansıtmaktadır.

2.4.2. Veri Temizleme ve Standardizasyon

Bibliyometrik analizlerde veri güvenilirliğini artırmak için zorunlu bir adım olan veri temizleme süreci (Lazarides vd., 2023) kapsamında şu somut işlemler gerçekleştirilmiştir:

- **Yazar İsimlerinin Standardizasyonu:** Aynı yazara ait farklı yazım varyasyonları (örneğin; "Formosa, M." ve "Formosa, Marvin") manuel olarak incelenmiş ve VOSviewer yazılımı için hazırlanan bir “eş anlamlılar” dosyası aracılığıyla tek bir yazar kimliği altında birleştirilmiştir.
- **Ülke İsimlerinin Standardizasyonu:** Analiz sonuçlarının doğruluğunu artırmak amacıyla, teknik karakter hataları veya farklı yazımlardan kaynaklanan ülke isimleri (örneğin; "Australia" yerine "Australia", "Turkey" ve "Türkiye" yerine "Türkiye") normalize edilerek veri setinin bütünlüğü sağlanmıştır.
- **Kavramsal Standardizasyon:** Anahtar kelime analizinde anlam karmaşasını önlemek amacıyla "University of the Third Age" ve "U3A" gibi aynı olguyu temsil eden farklı kısaltma ve kullanımlar standardize edilmiştir.

- **Hata Kontrolü:** Veri çekme aşamasında eksik meta-veri içeren veya hatalı indekslenen kayıtlar taranarak veri setinin analitik bütünlüğü korunmuş; analiz çıktılarına bozabilecek teknik hatalı girişler manuel olarak ayıklanmıştır.

Bu sistematik veri toplama ve temizleme süreci, araştırma alanını temsil eden yayın kümesinin doğru biçimde belirlenmesini ve bilimsel haritalama analizlerinin güvenilir biçimde yürütülmesini sağlamıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Çalışmada bibliyometrik verilerin analizi için VOSviewer yazılımı kullanılmıştır. Bu yazılım, yayınlar arasındaki ilişkileri, atıf ağlarını ve tematik kümelenmeleri görselleştirmede etkili bir araçtır (Su, 2010). Çalışma kapsamında belirlenen araştırma sorularını yanıtlamak amacıyla şu dört ana analiz türü uygulanmıştır:

- **Atıf Analizi:** En çok atıf alan yazarlar, ülkeler ve kurumların belirlenerek alanın en etkili aktörlerinin saptanması
- **Yazar İş birliği (Eş-yazarlık) Analizi:** Akademik ortaklık ve uluslararası iş birliği ağlarının haritalanması
- **Anahtar Kelime Eş-görünüm Analizi:** Literatürdeki temel temaların, anahtar kavramların ve yükselen eğilimlerin belirlenmesi
- **Bibliyografik Eşleşme Analizi:** Ortak kaynakları paylaşan yayınlar arasındaki ilişkilerin incelenerek alanın entelektüel temelinin çözümlenmesi

2.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma, metodolojik açıdan bazı temel sınırlılıkları bünyesinde barındırmaktadır. İlk olarak, veri kaynağı olarak yalnızca WoS kullanılmıştır; bu durum Scopus, ERIC ve Google Scholar gibi dizinlerde yer alan ancak WoS kapsamında bulunmayan yayınların analiz dışı kalmasına yol açmıştır. WoS'un İngilizce ağırlıklı indeksleme yapısı, İngilizce dışındaki dillerde üretilen yerel literatürün temsilini kısıtlamış olabilir. Diğer bir sınırlılık, veri setinin kavramsal saflığını korumak ve moleküler biyoloji gibi farklı disiplinlerdeki teknik terimlerle (U3A hücre hatları vb.) karışıklığı önlemek amacıyla, "U3A" kısaltmasının arama sorgusuna dahil edilmemiş olmasıdır. Son olarak bu araştırma, bibliyometrik bir çalışma olması nedeniyle yayınların nicel performansına ve ağ yapılarına odaklanmakta; dokümanların bulgularına yönelik derinlemesine bir içerik analizi veya meta-sentez sunmamaktadır.

3. Bulgular

Bu bölümde, WoS veri tabanından elde edilen 530 dokümana ait bibliyometrik ve ağ analizi bulguları sunulmaktadır. Alanın entelektüel yapısını ve küresel iş birliği dinamiklerini ortaya koymak amacıyla sırasıyla; çalışmaların konu kategorileri ile yıllara göre dağılımları ele alınmaktadır. Ardından, literatürdeki coğrafi, bireysel ve kurumsal etki alanlarını saptamak üzere ülke atıf, yazar atıf, eş-yazarlık ve kurumsal atıf ağları analiz edilmektedir. Son olarak, alandaki kavramsal rotayı haritalandırmak adına anahtar kelime eş-görünümü ve bibliyografik eşleşme analizi bulgularına yer verilmektedir.

3.1. Çalışmaların Kategorilere Göre Dağılımı

U3A ve yaşlı eğitimi literatürünün kuramsal sınırlarını, disiplinler arası yönelimlerini ve bilgi üretim zeminlerini saptamak amacıyla dokümanların WoS konu kategorilerine göre dağılımı çözümlenmektedir. Söz konusu dağılım, alanın çok disiplinli karakterini haritalandırmak açısından temel bir gösterge niteliğindedir. İncelenen dokümanların konu alanlarına göre kategorisel dağılımı [Tablo 1](#)'de sunulmaktadır.

Tablo 1. *Kategorilere Göre Yayın Sayısı*

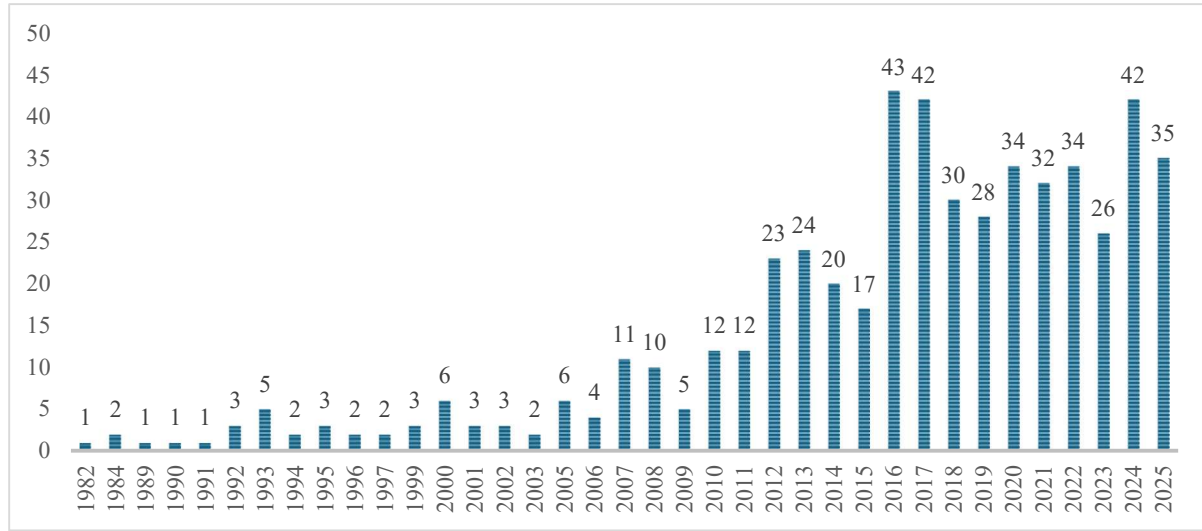
Web of Science Kategorisi	Makale Sayısı (n)
Eğitim ve Eğitim Araştırmaları	208
Gerontoloji (Yaşlanma Bilimi)	124
Geriatric ve Gerontoloji	57
Halk, Çevre ve Mesleki Sağlık	37
Sosyal Bilimler (Disiplinlerarası)	21
Hemşirelik	16
Psikoloji (Disiplinlerarası)	15
Eğitim Bilimleri (Bilimsel Disiplinler)	14
Çok Disiplinli Bilimler	14
Sağlık Bakım Bilimleri ve Hizmetleri	13
Sosyal Hizmet	12
Psikiyatri	11
Sosyoloji	11
Bilgisayar Bilimleri (Disiplinlerarası Uygulamalar)	10
Çevre Bilimleri	10

Tablo 1 incelendiğinde, alandaki bilimsel üretimin disiplinler arası karakteri net bir biçimde görülmektedir. WoS veri tabanında bir yayının birden fazla kategori altında indekslenmesi nedeniyle tablo verilerinin toplamı genel doküman sayısı olan 530’u aşmakla birlikte; literatürün temel olarak Eğitim ve Eğitim Araştırmaları ($n=208$) ile Gerontoloji (Yaşlanma Bilimi) ($n=124$) alanlarında kümелendiği saptanmaktadır. Bu temel ağırlık, U3A olgusunun hem pedagojik hem de gerontolojik perspektiflerden eş zamanlı olarak ele alındığını teyit etmektedir.

Buna ek olarak; Geriatric ve Gerontoloji ($n=57$), Halk, Çevre ve Mesleki Sağlık ($n=37$) ile Hemşirelik ($n=16$) gibi sağlık odaklı kategorilerdeki yayın yoğunluğu, ileri yaşta eğitimin fiziksel, klinik ve koruyucu sağlık refahı üzerindeki etkilerinin literatürde merkezî bir yer tuttuğuna işaret etmektedir. Sosyal Bilimler (Disiplinlerarası) ($n=21$), Psikoloji (Disiplinlerarası) ($n=15$) ve Sosyal Hizmet ($n=12$) kategorilerindeki temsil düzeyi ise konunun toplumsal katılım, aktif yaşlanma ve psikososyal iyilik hali boyutlarıyla bütünleştiğini göstermektedir. Öte yandan, Bilgisayar Bilimleri ($n=10$) ve Çevre Bilimleri ($n=10$) gibi kategorilerdeki sınırlı ancak yükselen ivme, U3A araştırmalarının dijital dönüşüm, teknoloji adaptasyonu ve sürdürülebilir yaşlanma gibi güncel küresel temalarla eklemlenmeye başladığının ampirik bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

3.2. Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

U3A ve yaşlı eğitimi literatürünün tarihsel gelişim seyrini, araştırma hacmindeki kırılma noktalarını ve dönemsel eğilimlerini kronolojik olarak tespit etmek amacıyla dokümanların yıllara göre dağılımı analiz edilmektedir. Zaman serisi odaklı bu analiz, konunun akademik topluluktaki görünürlüğünün ve gelişim hızının küresel demografik değişimler ile makro politikalarla nasıl bir paralellik gösterdiğini anlamlandırmak açısından temel bir göstergedir. İncelenen dokümanların 1982–2025 yılları arasındaki yıllık dağılım frekansı **Şekil 1**'de sunulmaktadır.

Şekil 1. Yıllara Göre Yayın Sayısı

Şekil 1’de sunulan 1982–2025 yılları arası yayın verileri incelendiğinde, U3A literatüründe özellikle 2010 yılından itibaren belirgin bir ivmelenme yaşandığı gözlenmektedir. Literatürün erken dönemindeki sınırlı çalışma sayısının, 2000’li yıllardan itibaren yerini hızlı bir artışa bırakmasında; küresel ölçekte ağırlık kazanan yaşam boyu öğrenme ve aktif yaşlanma politikalarının payı olabileceği değerlendirilmektedir. Verilerde 2016 yılının 43 yayımla bir yoğunlaşma noktası oluşturduğu görülürken; 2020 sonrası dönemde gözlenen tematik çeşitliliğin, dijital dönüşüm süreçleri ve pandemi sonrası sosyal uyum dinamikleriyle ilişkili olabileceği varsayılmaktadır. Bu genel seyir, U3A araştırmalarının eğitim, sağlık ve sosyal katılım eksenlerinde disiplinler arası bir araştırma alanına dönüşme eğiliminde olduğuna dair önemli emareler sunmaktadır.

3.3. Çalışmaların Ülkelere Göre Atıf Dağılımı

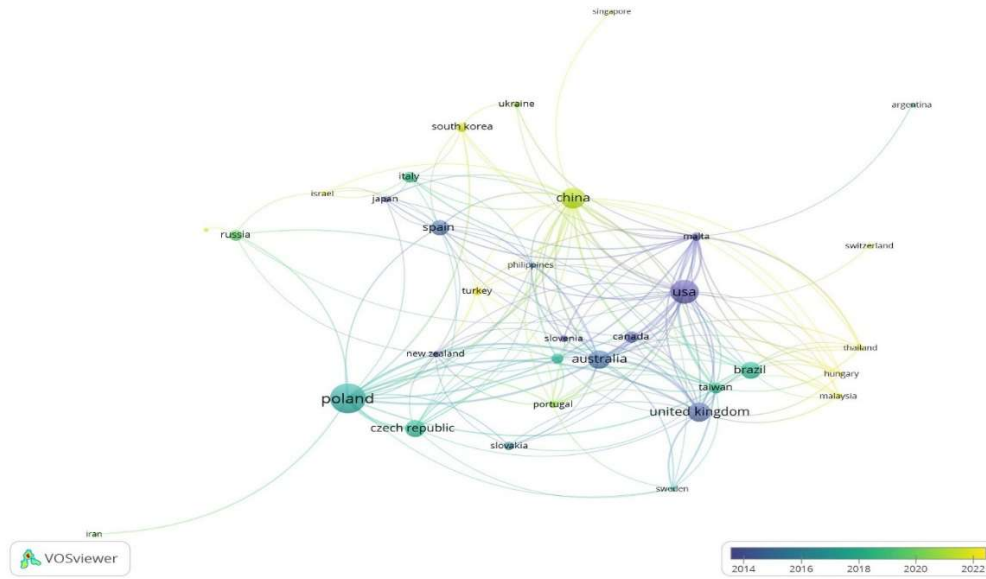
Araştırma kapsamında VOSviewer programının atıf ülke analizi modülü aracılığıyla ülkeler arası atıf ilişkileri incelenmiştir. Haritada maksimum kapsayıcılığı sağlamak adına “minimum 1 belge” eşiği belirlenmiş ve atıf almamış eserler de analize dahil edilmiştir. Şekil 2’de sunulan ağ yapısı ve zamansal dağılım verileri, U3A literatürünün kronolojik gelişimini ve coğrafi kaymasını somutlaştırmaktadır. Atıf sayıları bakımından Polonya ($n=724$), ABD ($n=481$), Kanada ($n=448$), Birleşik Krallık ($n=307$) ve Avustralya ($n=268$) literatürdeki en etkili ilk beş ülkeyi oluşturmaktadır.

Haritadaki renk geçişleri incelendiğinde; ABD, Birleşik Krallık, Avustralya ve Malta’nın mor/lacivert tonlarla temsil edilmesi, bu ülkelerin alanın kuramsal inşasında “erken dönem” belirleyici aktörler olduğunu kanıtlamaktadır. Özellikle Malta, sınırlı yayın sayısına ($n=9$) karşın ağırlıkta merkezinde konumlanarak (TLS=71) tarihsel bir köprü görevi üstlenmiştir. Haritanın parlak yeşil ve sarı tonlarında yoğunlaşan Çin Halk Cumhuriyeti (TLS=63), Türkiye (TLS=11) ve Tayvan (TLS=38) gibi aktörler, 2020 sonrası dönemde literatüre en taze ve güncel katkıyı sunan merkezler olarak dikkat çekmektedir.

Kanada ise yüksek atıf sayısına ($n=448$) rağmen ağırlıkta çeperinde daha zayıf bağlantılarla (TLS=10) yer alarak, kurumsal analizde saptanan “yüksek etki-düşük iş birliği” örüntüsünü ülke bazında da yinelemektedir. Polonya (TLS=76), hem en büyük düğüm boyutuna sahip olması hem de zamansal skalada merkezî bir konuma (2018-2020 geçişi) yerleşmesiyle, literatürün ampirik uygulama safhasını domine eden ana lokomotif olarak teyit edilmiştir. Bu yapı, U3A

araştırmalarının geleneksel Batı ekolünden, Asya ve Doğu Avrupa merkezli dijital dönüşüm odaklı yeni bir bilimsel evreye geçtiğini ortaya koymaktadır.

Şekil 2. U3A ile İlgili Atıfların Ülkelere Göre Dağılımı

Tablo 2. Ülkelere Göre Yayın, Atıf ve Toplam Bağlantı Gücü

Ülke	Yayın Sayısı (Doküman)	Atıf Sayısı	Toplam Bağlantı Gücü
Polonya	99	724	76
Malta	9	145	71
Çin Halk Cumhuriyeti	47	208	63
Avustralya	37	268	62
ABD	65	481	57
Birleşik Krallık	41	307	52
Tayvan	13	59	38
Çek Cumhuriyeti	33	149	34
Portekiz	6	51	21
Brezilya	32	146	18
Almanya	12	44	16
İspanya	26	186	16
Türkiye	7	23	11
Kanada	15	448	10

***Not:** Analiz sürecinde veri tutarlılığını sağlamak amacıyla ülke isimlerindeki yazım varyasyonları (Australia/Australia, Turkey/Türkiye vb.) eş anlamlılar dosyası aracılığıyla standardize edilmiştir.

Tablo 2’de sunulan veriler, U3A literatürünün küresel ölçekteki bilimsel üretkenliğini, akademik etkisini ve ülkeler arası stratejik iş birliği ağlarını sayısal bir projeksiyonla ortaya koymaktadır. Analiz sonuçları incelendiğinde; Polonya (99 yayın, 724 atıf) hem niceliksel hacim hem de en yüksek toplam bağlantı gücü (TLS=76) ile alanın tartışmasız merkezi konumunda yer almaktadır. Polonya’nın bu baskınlığı, ülkede U3A modelinin yaygın bir sosyal politika aracı olarak kurumsallaşması ve bu doğrultuda yürütülen yoğun ampirik saha çalışmalarının bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

Ağın entelektüel yapısında Malta (TLS=71) ve Çin Halk Cumhuriyeti (TLS=63), yayın sayılarından bağımsız olarak sergiledikleri yüksek uluslararası etkileşim düzeyleriyle dikkat çekmektedir. Özellikle Malta'nın yalnızca 9 yayımla ulaştığı yüksek atıf (145) ve bağlantı gücü, bu ülkenin alanın kuramsal ve kavramsal inşasında üstlendiği öncü rolü teyit eder niteliktedir. Benzer şekilde, ABD (481 atıf), Birleşik Krallık (307 atıf) ve Avustralya (268 atıf), U3A literatürünün metodolojik temellerini ve tarihsel derinliğini koruyan geleneksel araştırma merkezleri olma özelliklerini sürdürmektedir.

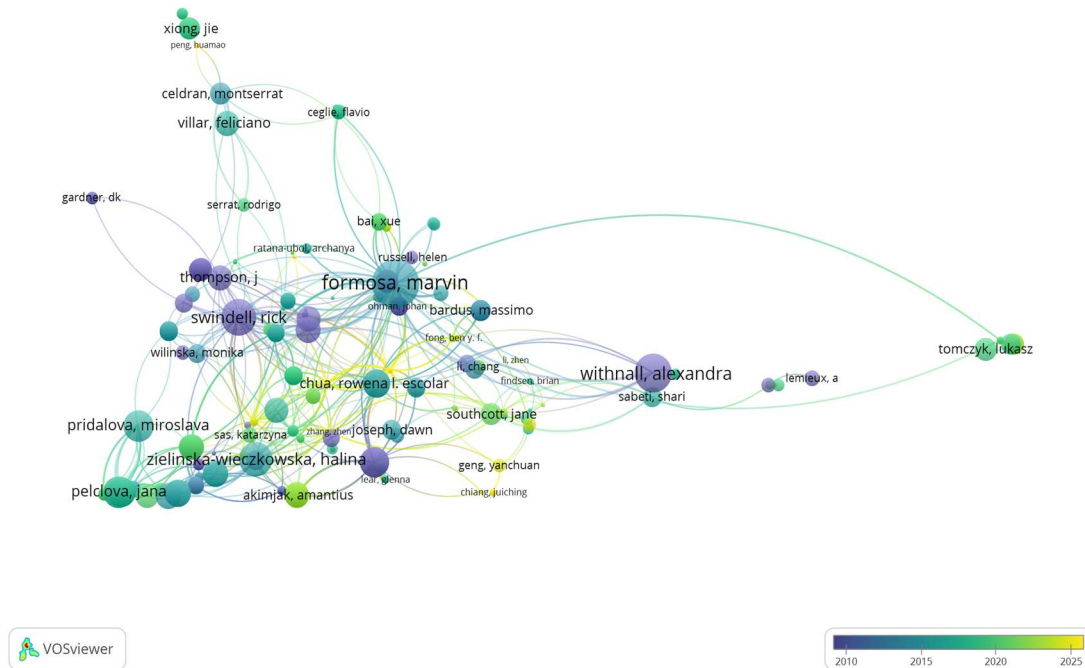
Tabloda yer alan Kanada (15 yayın, 448 atıf) verisi, yüksek akademik etki ile uluslararası iş birliği düzeyi arasındaki ayrışmayı somutlaştırmaktadır. Kanada, Polonya ve ABD'nin ardından en yüksek atıf alan üçüncü ülke olmasına rağmen düşük bağlantı gücü (TLS=10) değeriyle iş birliği ağının daha çevresel bir noktada konumlanmaktadır. Bu durum, Kanada kaynaklı araştırmaların yüksek nitelikli özgün çıktılar üretmekle birlikte, uluslararası ortak yazarlı projelerden ziyade daha bağımsız araştırma modellerine dayandığı şeklinde yorumlanabilir.

Brezilya (146 atıf) ve Portekiz (51 atıf) gibi ülkelerin toplam bağlantı gücü sıralamasında görünürlük kazanması, U3A araştırmalarının Avrupa-Anglo/Sakson ekseninden çıkarak Latin Amerika ve Güney Avrupa coğrafyalarında da yerleşerek güçlendiğine dair önemli emareler sunmaktadır. Tayvan (59 atıf, 38 TLS) ve Çin'in sergilediği performans ise, Asya-Pasifik bölgesinde üçüncü yaş eğitiminin dijitalleşme ve yaşam boyu öğrenme politikalarıyla bütünleşerek yeni bir ivme kazandığına işaret etmektedir. Bu küresel ağda Türkiye, 7 yayın ve 23 atıf ile gelişim aşamasında olan bir aktör olarak literatürdeki yerini almıştır.

3.4. Çalışmaların Yazar-Atıf Analizi

U3A ve yaşlı eğitimi literatürünün kuramsal inşasına yön veren, ampirik dönüşümlerde öncü rol üstlenen ve alanın entelektüel omurgasını oluşturan araştırmacıları saptamak amacıyla yazar bazlı atıf analizi gerçekleştirilmektedir. Bu analiz, literatürü domine eden lider figürleri, bu figürlerin zamansal/tematik kümelenmelerini ve birbirleriyle olan entelektüel etkileşim bağlarını ortaya koyması bakımından stratejik bir öneme sahiptir. Veri setinde yer alan yazarların atıf ağlarını ve kronolojik evrimini gösteren ağ haritası **Şekil 3**'te sunulmaktadır.

Şekil 3. U3A ile ilgili Yazar Atıf Analizi

Yazar atıf ağı analizinde en az 1 yayını olan 1386 yazar analiz edilmiştir. Haritada, aldıkları atıf sayısı yüksek olan yazarların düğüm boyutları daha büyük şekilde yer almaktadır. **Şekil 3**'te yer alan analiz sonuçları alanın entelektüel ağırlık merkezinin evrimini somutlaştırmaktadır. Düğüm büyüklükleri üzerinden Marvin Formosa, Alexandra Withnall ve Rick Swindell'in en yüksek bilimsel etkiye sahip temel aktörler olduğu ve literatürün kuramsal çekirdeğini oluşturdukları görülmektedir. Haritadaki renk geçişleri, alanın 2010'lu yıllarda Swindell ve Withnall gibi isimlerin öncülüğündeki geleneksel pedagoji odaklı mor kümeden; 2015-2020 döneminde Zielinska-Wieczkowska ve Zajac-Gawlak gibi isimlerin temsil ettiği sağlık ve aktif yaşlanma temalı yeşil kümeye ve nihayet 2020 sonrası Lukasz Tomczyk gibi isimlerin sarı rengiyle simgelediği dijital yetkinlik odaklı modern döneme evrildiğini belgelemektedir. Özellikle Formosa'nın merkezi konumu, onun farklı dönemleri ve temaları birbirine bağlayan entelektüel bir köprü vazifesi gördüğünü, literatürün ise çok kutuplu ama birikimli bir gelişim izlediğini kanıtlar niteliktedir.

Tablo 3. U3A'lara İlişkin Atıf Alan Araştırmacıların Yayın, Atıf ve Toplam Bağlantı Sayıları

Yazar Adı	Yayın	Atıf	Toplam Bağlantı Gücü (TLS)
Marvin Formosa	9	144	142
Mateusz Cybulski	13	139	7
E. Krajewska-Kulak	12	138	7
Urszula Cwalina	8	124	7
Lukasz Cybulski	6	118	6
Alexandra Withnall	5	90	38
Rick Swindell	6	82	111
H. Zielinska-Wieczkowska	4	73	91
Jana Pelcova	3	61	46
Izabela Zajac-Gawlak	3	61	46
Miroslava Pridalova	5	61	43

Tablo 3'teki veriler, U3A literatürünün niceliksel üretim ile niteliksel etki arasındaki asimetrik yapısını net bir biçimde ortaya koymaktadır. Analiz sonuçlarına göre, Marvin Formosa (144 atıf, TLS 142) ve Rick Swindell (82 atıf, TLS 111) alanın yapısal merkezini oluştururken, Formosa'nın yayın sayısı bakımından Polonya ekolünün gerisinde kalmasına rağmen en yüksek TLS (toplam bağlantı gücü) değerine sahip olması, onun sayısal hacimden ziyade farklı araştırma gruplarını birbirine bağlayan bir niteliksel otorite ve köprü aktör rolü üstlendiğini ispatlamaktadır.

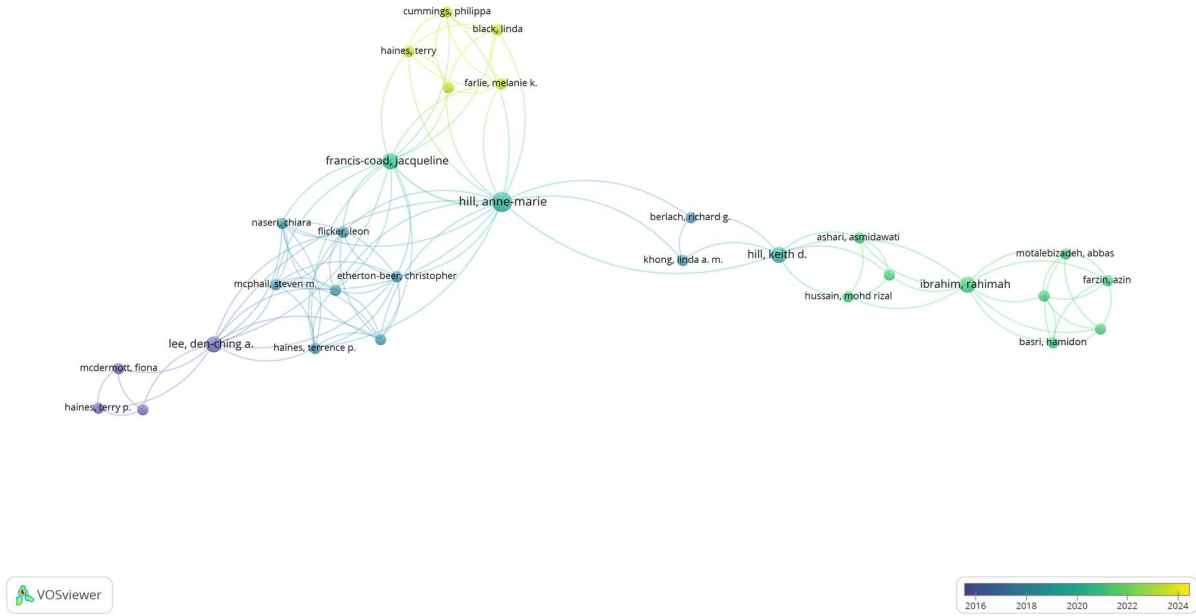
Buna karşın, Mateusz Cybulski ($n=13$) ve Krajewska-Kulak ($n=12$) liderliğindeki Polonya grubu literatürün en yüksek üretim hacmine sahip olmasına rağmen, bu grubun yüksek atıf sayılarına ($n>130$) karşın toplam bağlantı gücü değerlerinin oldukça düşük ($n=7$) kalması, ekolün küresel ağa tam entegre olmak yerine kendi içinde kapalı bir bölgesel iş birliği ekosistemi içerisinde hareket ettiğine işaret etmektedir.

Literatürün tarihsel ve ontolojik altyapısı Swindell ve Withnall gibi isimler tarafından korunurken, Pridalová ve Pelcová gibi aktörlerin ağa eklemelenmesiyle odağın geleneksel pedagojiden aktif yaşlanma ve dijital adaptasyon süreçlerine kaydığı görülmektedir. Nihayetinde U3A araştırmaları, merkezi kuramsal aktörlerin belirlediği kavramsal çerçeve ile bu çerçeveyi ampirik verilerle test eden ancak ağ yapısı gereği daha izole kalan bölgesel kümelerin sentezinden oluşan bir "Merkez-Çevre" modeli sergilemektedir.

3.5. Çalışmalarda Eş-yazarlık Atıf Analizi

U3A ve yaşlı eğitimi literatüründeki bilimsel iş birliği ağları ve araştırmacılar arası kolektif üretim dinamiklerini haritalandırmayı amaçlayan yazar bazlı eş-yazarlık analizi sonuçları [Şekil 4](#)'te sunulmaktadır.

Şekil 4. U3A ile ilgili Ortak yazar Atıf Analizi

[Şekil 4](#)'te sunulan ortak yazarlık ağ analizi ve zamansal dağılımına göre, U3A ve ileri yaş öğrenimi literatüründeki bilimsel iş birliği ağlarının çok merkezli ancak birbirine entelektüel köprülerle bağlı organik bir süreklilik sergilediği görülmektedir. Ağın merkezinde konumlanan ve en yüksek bağlantısal ağırlığa sahip olan Hill, Anne-Marie (3 yayın, 19 atıf, TLS=18), farklı coğrafi ekolleri ve kronolojik evreleri birbirine eklemlen stratejik bir kesişim noktası rolü üstlenmektedir. Hill'in yakınında yer alan Francis-Coad, Jacqueline (2 yayın, 16 atıf, TLS=15) ile kurulan güçlü ortaklık ağın sosyal yoğunluğunu artırırken, Avustralya merkezli bu çekirdek yapının literatürün kuramsal ve ampirik yönelimini uzun süre domine ettiğini somutlaştırmaktadır. Söz konusu iş birliği ağının 2016-2024 yılları arasındaki kronolojik dönüşümü renk skalası üzerinden incelendiğinde, bilimsel üretim dinamiklerinin üç belirgin dalga halinde evrildiği saptanmaktadır. Bu doğrultuda, mor ve lacivert tonlarla temsil edilen erken dönem (2016-2018) odağında, ağın sol alt çeperinde kümelenen Lee, Den-Ching A. (2 yayın, 47 atıf, TLS=12), McPhail, Steven M. ve Haines, Terrence P. gibi aktörlerin alanın ilk örgütlü araştırma grubunu oluşturduğu görülmektedir. Bu kümenin yüksek atıf performansı, U3A literatürünün ilk evrelerinde ileri yaş eğitiminin klinik, fiziksel ve rehabilitasyon odaklı geriatrik refah boyutlarının ampirik olarak öncelendiğine işaret etmektedir.

Literatürün ampirik açıdan genişlediği ve yeşil tonlarla simgelenen ikinci evrede (2018-2022) ise, merkezî aktör Hill, Anne-Marie'nin sürüklediği Avustralya ekolünün coğrafi sınırlarını Asya-Pasifik aksına doğru genişlettiği gözlenmektedir. Bu geçiş, Khong, Linda A. M. ve Hill, Keith D. (2 yayın, 10 atıf, TLS=7) üzerinden kurulan entelektüel köprülerle sağlanarak, ağın sağ ucunda konumlanan Ibrahim, Rahimah (2 yayın, 10 atıf, TLS=9) liderliğindeki Malezya grubuyla bütünleşmiştir; bu durum literatürün Batı merkezli klinik yaklaşımlardan Asya-Pasifik'in sosyal politika ve gerontolojik katılım odaklı çok kültürlü modellerine doğru evrildiğini belgeleyen ampirik bir kanıttır.

tartışmalar yerini, yeşil tonların baskın olduğu 2015-2020 aralığında Polonya merkezli ampirik veri üretim safhasına bırakmıştır. Son yıllarda ise sarı renklerle simgelenen Seoul National University, City University of Macau ve Ningbo University of Technology gibi Asya-Pasifik bölgesi kurumlarının ağı eklemlenmesi, araştırmaların geleneksel pedagojiden dijital üçüncü yaş eğitimi ve teknolojik adaptasyon temalarına doğru evrildiğini kanıtlamaktadır. Bu yapı, U3A araştırmalarının disiplinler arası niteliğini koruduğunu ve kurumsallaşma sürecinin Batı merkezli teorik yaklaşımlardan çok uluslu ve dijital odaklı bir yapıya doğru genişleyerek devam ettiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4. U3A'lara İlişkin Atıf Alan Kurumların Yayın, Atıf ve Toplam Bağlantı Sayıları

Kurum Adı	Yayın Sayısı	Atıf Sayısı	Toplam Bağlantı Gücü (TLS)
University of British Columbia (Kanada)	2	354	0
University of Malta (Malta)	9	145	99
Med Univ Bialystok (Polonya)	14	141	2
Univ Warmia & Mazury (Polonya)	8	120	2
University of Maryland (ABD)	3	112	10
Monash University (Avustralya)	11	99	9
University of Szczecin (Polonya)	5	92	14
Nicolaus Copernicus University (Polonya)	6	85	38
Univ of the Third Age (U3A)	3	67	53
Natl Chung Cheng Univ (Tayvan)	8	53	44

Kurumsal atıf analizi sonuçlarının yer aldığı [Tablo 4](#) incelendiğinde; U3A alanındaki kurumsal etkinliğin University of British Columbia (UBC) ve University of Malta odaklarında iki farklı boyutta yoğunlaştığı görülmektedir. Tablo verilerine göre Kanada menşeli UBC, 354 atıf ile literatürde en yüksek akademik etkiyi yaratmasına rağmen sıfır toplam bağlantı ile ağıdan izole ancak temel bir referans otoritesi olarak öne çıkmaktadır. Metodolojik açıdan ağın bütünsel okunabilirliğini ve bağlantısallık kriterlerini korumak adına, bu denli yüksek etkili ancak iş birliği bağlamında izole kalmış olan UBC verisi görsel ağ haritasından hariç tutulmuştur.

Buna karşın University of Malta; 9 yayın, 145 atıf ve 99 TLS değeriyle küresel bilgi ağının en merkezi ve stratejik aktörü olarak değerlendirilmektedir. Malta Üniversitesi'nin bu baskın konumu, ülkede U3A modeline yönelik kuramsal derinlik ve uluslararası akademik iş birliği ağlarını koordine eden merkezi rolüyle ilişkilendirilebilir. Ağın entelektüel yapısında Tayvan'daki National Chung Cheng University (TLS = 44) ve ülke bazlı analizlerde yüksek bağlantı gücü sergileyen Çin Halk Cumhuriyeti merkezli kurumlar, literatürün "Dijital Dönüşüm Sınırı"nı temsil eden başlıca Asya-Pasifik merkezleri olarak dikkat çekmektedir. Bu durum, Asya ekolünün özellikle teknoloji adaptasyonu ve dijital sosyal kapsayıcılık konularında küresel ağla güçlü bir entegrasyon kurduğunu kanıtlamaktadır.

Avrupa coğrafyasında ise Nicolaus Copernicus University (TLS = 38) küresel ağı eklemlenen temel köprü kurum niteliğindedir; Med Univ Bialystok (14 yayın) ve Univ Warmia & Mazury (8 yayın) gibi Polonya kurumları, en yüksek yayın hacmine sahip olmalarına rağmen oldukça düşük bağlantı güçleriyle (TLS = 2) literatüre yoğun ampirik veri sağlayan ancak görece kapalı bir bölgesel iş birliği ekosistemi içinde kalan yapılar olarak ayrılmaktadır. Listede doğrudan "University of the Third Age (U3A)" (TLS = 53) ifadesiyle yer alan kayıt ise, modelin resmi bir yükseköğretim kurumundan bağımsız olarak faaliyet gösteren "öz-yönetimli öğrenme topluluğu" yapısının literatürdeki güçlü kurumsal yansımaları temsil etmektedir. Sonuç olarak kurumsal dağılım; U3A araştırmalarının Avrupa ve Asya merkezli stratejik bir iş birliği derinliğine sahip olduğunu, ancak Kuzey Amerika kökenli bazı temel referansların (UBC) bu kolektif ağ yapısından metodolojik olarak izole kaldığını ortaya koymaktadır.

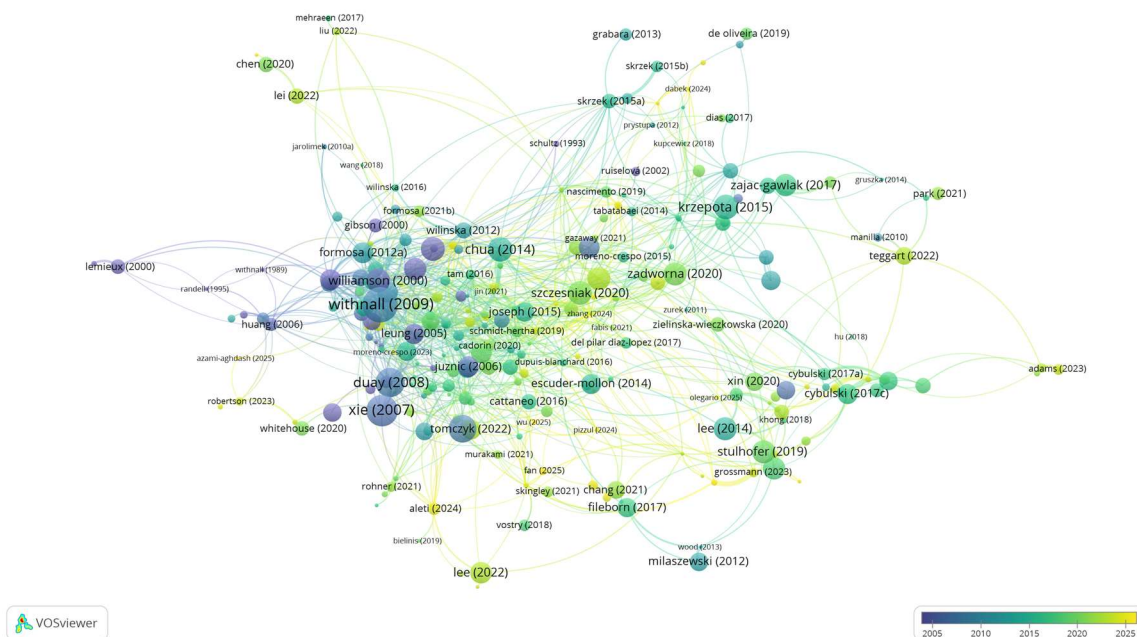
Anahtar kelimelerin kullanım sıklığı ve toplam bağlantı gücü birlikte değerlendirildiğinde, araştırma alanının merkezinde “older adults” kavramının yer aldığı ve bu terimin hem en yüksek kullanım sıklığına ($n=63$) hem de en güçlü ilişkisel yoğunluğa ($n=311$ TLS) sahip olduğu görülmektedir. Bu durum, literatürde yaşlı yetişkinlere yönelik araştırmaların hem kavramsal odağını hem de ağ yapılandırmasındaki merkezî konumunu açık biçimde yansıtmaktadır. Benzer şekilde “elderly”, “older people”, “seniors” ve “older adult” gibi çeşitli yaşlılık terimlerinin yüksek kullanım sıklığı ve toplam bağlantı gücü değerleriyle listede güçlü şekilde temsil edilmesi, literatürde kavramsal çeşitliliğe rağmen yaşlanma çalışmalarının ortak bir çekirdek etrafında bütünleştiğini göstermektedir.

Eğitim odaklı kavramlar olan “University of the Third Age” ($n=36$ kullanım sıklığı; $n=144$ TLS), “lifelong learning” ($n=32$ kullanım sıklığı; $n=136$ TLS), “education” ($n=27$ kullanım sıklığı; $n=111$ TLS) ve “elderly education” ($n=23$; $n=82$ TLS) ise yaşlılık literatürünün önemli bir alt alanının yaşam boyu öğrenme, aktif yaşlanma ve U3A modelleri etrafında şekillendiğini ortaya koymakta; bu kavramların güçlü bağlantı değerleri, yaşlıların eğitim yoluyla sosyal katılım ve bilişsel iyilik hâli üzerine yapılan çalışmaların literatürde belirgin bir küme oluşturduğunu göstermektedir. Öte yandan “depression” ($n=14$ kullanım sıklığı; $n=61$ TLS) ve “quality of life” ($n=14$ kullanım sıklığı; $n=55$ TLS) gibi sağlık ve psikososyal iyilik hâline ilişkin anahtar kelimeler, yaşlanma araştırmalarında sağlık temalarının da güçlü biçimde yer aldığını ve eğitim-sağlık ekseninin birbirini tamamlayan iki araştırma hattı oluşturduğunu göstermektedir. Genel olarak **Tablo 5**, yaşlanma literatüründe demografik kavramlar, eğitim merkezli U3A ve yaşam boyu öğrenme temaları ve sağlık/psikososyal iyilik hâli olmak üzere üç temel eksenin belirgin biçimde öne çıktığını göstermektedir.

3.8. Çalışmaların Bibliyografik Eşleşme Analizi

U3A ve yaşlı eğitimi literatüründeki güncel araştırma eğilimlerini, benzer kaynakları temel alan dokümanlar arası tematik yakınlıkları ve alanın entelektüel gelişim evrelerini saptamak amacıyla doküman bazlı bibliyografik eşleşme analizi gerçekleştirilmektedir. Ortak kaynak kullanım ağları üzerinden literatürün zamansal kırılma noktalarını ve güncel araştırma alanlarını haritalandıran ağ yapısı **Şekil 7**'de sunulmaktadır.

Şekil 7. U3A'lara İlişkin Dokümanların Bibliyografik Eşleşme Analizi

Bibliyografik eşleşme analizinin yer aldığı [Şekil 7](#), U3A literatürünün zamansal olarak üç temel evreden geçtiğini ortaya koymaktadır. Alanın entelektüel temelleri; Withnall (2009), Williamson (2000) ve Xie (2007) gibi mor tonlarla simgelenen erken dönem çalışmalarıyla atılmış, bu eserler literatürün ontolojik çerçevesini ve geleneksel öğrenme modellerini inşa etmiştir. 2010–2018 dönemini kapsayan genişleme evresinde, Formosa (2012), Chua (2014) ve Joseph (2015) gibi yeşil tonlarla temsil edilen araştırmacılar, kuramsal tartışmaları sosyal katılım ve yaşam boyu öğrenme pratikleri üzerinden ampirik düzleme taşımışlardır. 2018 sonrası güncel literatürü temsil eden sarı ve parlak yeşil düğümler (Zadworna (2020), Szczesniak (2020) ve Tomczyk (2022)), araştırma odağının dijitalleşme, psikososyal refah ve aktif yaşlanma parametreleriyle bütünleştiğini belgelemektedir. Bu evrimsel yapı, U3A literatürünün süreklilik arz eden pedagojik köklerinden kopmadan, dijital çağın gereklilikleri ve çok boyutlu sağlık yaklaşımlarıyla dinamik bir biçimde yenilendiğini göstermektedir.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışma, 1982–2025 yılları arasında U3A ve yaşlı eğitimi literatürünü bibliyometrik bir perspektifle haritalandırarak, alanın kırk yıllık evrimini ve entelektüel rotasını ortaya koymuştur. Elde edilen bulgular, U3A araştırmalarının özellikle 2010 sonrasında sergilediği ivmelenmenin, küresel ölçekte ağırlık kazanan aktif yaşlanma ve yaşam boyu öğrenme politikalarıyla paralellik gösterdiğini doğrulamaktadır. Literatürün yalnızca eğitim ve gerontoloji ekseninde kalmayıp; sağlık, psikoloji, dijital öğrenme ve sosyal katılım boyutlarını içeren disiplinler arası bir yapıya dönüşmesi, yaşlı bireyi pasif bir hizmet alıcısı değil, öğrenme yoluyla toplumsal hayata tutunan aktif bir özne olarak konumlandıran bütüncül bir paradigma değişimine işaret etmektedir. Bu gelişim seyri, Formosa (2011) ve Withnall'ın (2009) savunduğu, eğitimin yaşlılıkta bir sosyal hak ve güçlenme aracı olduğu yönündeki kuramsal tartışmaları bibliyometrik veriler bazında destekler niteliktedir.

Yazar, kurum ve ülke ağları üzerinden yapılan analizler, literatürün entelektüel ve stratejik merkezlerini üç temel odak noktasında toplamaktadır. İlk olarak, Polonya (99 yayın, 724 atıf) hem nicel üretim hem de toplam bağlantı gücü (TLS=76) bakımından literatürün tartışmasız lideri konumundadır. Polonya örneği, U3A modelinin yerel yönetimlerle entegre bir kamu politikası olarak benimsenmesinin akademik üretkenliği ve toplumsal etkiyi nasıl tetiklediğini kanıtlayan vazgeçilmez bir model teşkil etmektedir. İkinci olarak, Malta (9 yayın, TLS=71), düşük yayın sayısına rağmen Polonya ile yarışan bağlantı gücüyle alanın “Kuramsal Pusulası” olarak öne çıkmaktadır. Bu durum, University of Malta ve Marvin Formosa (TLS=142) odaklı çalışmaların, eğitimi sadece “bilgi aktarımı” olarak gören klasik yaklaşımın yerine, yaşlıyı güçlendiren “eleştirel geragoji” anlayışını küresel ağın merkezine yerleştirdiğini doğrulamaktadır.

Üçüncü stratejik merkez olan Asya-Pasifik kümelenmesi, özellikle Çin Halk Cumhuriyeti (TLS=63) ve Tayvan (TLS=38) üzerinden literatürün “Dijital Dönüşüm Sınırı” olarak öne çıkmaktadır. Bu bölge, dijital vatandaşlık ve yaşlılıkta teknoloji entegrasyonu konularında literatüre yeni bir yön kazandırmaktadır. Buna karşın, ABD (TLS=57) ve Birleşik Krallık (TLS=52) gibi geleneksel merkezler, ağ yapısındaki köklü baskınlıklarını koruyarak literatürün kurumsal istikrarını temsil etmeye devam etmektedir.

Anahtar kelime ve bibliyografik eşleşme analizlerinden elde edilen veriler, literatürün zamansal süreçte “kavramsal inşadan” “uygulama çeşitliliğine” ve nihayetinde COVID-19 pandemisinin etkisiyle “dijital sosyal kapsayıcılığa” evrildiğini somutlaştırmaktadır. Söz konusu bulgular, yaşlı eğitimi politikalarının ve uygulamalarının geleceği açısından çok boyutlu çıkarımları beraberinde getirmektedir. Nitekim politika yapımcılar için U3A’lar; yaşlı bireylerin sosyal sistemden kopmasını engelleyen, dolayısıyla uzun vadede yaşlı bakım ve sağlık maliyetlerini azaltan “önleyici bir sosyal yatırım” olarak değerlendirilmeli; Polonya modelinde olduğu gibi

bu kurumların yasal statüleri güçlendirilerek yerel yönetimlerin stratejik planlarına dahil edilmelidir. Öte yandan U3A uygulayıcılarının, klasik sınıf içi ders modellerinden sıyrılarak Malta ekolünün savunduğu eleştirel geragoji ilkelerini benimsemeleri, kuşaklar arası etkileşimi merkeze alan ve dijital kapsayıcılığı odağa alan hibrit öğrenme modellerini teşvik etmeleri stratejik bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır. Akademisyenler ve araştırmacılar içinse bu tablo, alanın nicel artışının ötesine geçilmesini; özellikle düşük gelirli veya dezavantajlı yaşlı gruplarının eğitime erişimindeki yapısal engelleri derinlemesine inceleyecek nitel ve eleştirel çalışmalara olan acil ihtiyacı açıkça vurgulamaktadır.

Çalışmanın WoS ile sınırlı olması bir kısıtlılık olmakla birlikte, gelecekte Scopus ve ERIC gibi veri tabanlarının dahil edildiği karşılaştırmalı çalışmaların yapılması alanın kapsamını genişletecektir. Özellikle Türkiye'nin (7 yayın, 23 atıf, TLS=11) henüz gelişim evresinde olan ve literatürün çeperinde konumlanan akademik üretiminin; Polonya'nın kurumsal derinliği ile Tayvan'ın dijital adaptasyon başarısını sentezleyen "hibrit bir gelişim rotası" izlemesi stratejik bir zorunluluk olarak öne çıkmaktadır. Türkiye merkezli araştırmaların, ağın merkezi aktörleriyle (Malta ve Tayvan ekolleri) kurulacak uluslararası iş birlikleri üzerinden kuramsal ve teknolojik görünürlüğünü artırması, yerel U3A modellerinin küresel standartlara eklenmesine katkı sunacaktır. Ayrıca, "e-U3A" modellerinin dijital vatandaşlık bağlamında incelenmesi ve Malta ekolünün savunduğu eleştirel geragoji perspektifinden yürütülecek ampirik çalışmalar, Üçüncü Yaş Üniversitelerinin sadece birer eğitim kurumu değil, aynı zamanda yaşlıyı güçlendiren toplumsal dönüşüm araçları olduğunu daha derinlemesine kanıtlaya potansiyeline sahiptir. Sonuç olarak Üçüncü Yaş Üniversiteleri, 21. yüzyılın demografik dönüşümünde yaşlanmanın pasif bir geri çekilme dönemi değil, öğrenmenin ve sosyal vatandaşlığın sürdürülebilir bir evresi olduğunu gösteren yaş dostu toplumların inşasında vazgeçilmez bir dönüşüm aracıdır.

Etik Kurul İzin Bilgisi

Bu araştırmada herhangi bir canlıdan veri toplanmadığı için etik kurul belgesi gerekmemektedir. Ancak ilgili araştırma, etik ilkeler doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Araştırmada faydalanılan tüm kaynaklara atıf yapılmış ve ilgili kaynaklar kaynakça bölümünde verilmiştir.

Yazar Çıkar Çatışması Bilgisi

Araştırmada herhangi bir kişi ya da kurum ile finansal ya da kişisel yönden bağlantı bulunmamaktadır.

Yazar Katkısı

Tüm araştırma süreci tek bir yazar tarafından yürütülmüştür.

Orcid

Hasan Çölgeçen <https://orcid.org/0000-0002-3359-1092>

KAYNAKÇA

- Archambault, É., Campbell, D., Gingras, Y., & Larivière, V. (2009). Comparing bibliometric statistics obtained from the Web of Science and Scopus. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 60(7), 1320–1326. <https://doi.org/10.1002/asi.21062>
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959–975. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007>
- Atay, E., & Doğan, A. S. (2025). Bibliometric Analysis of Research on Ageism. *Journal of Management and Economics Research*, 23(2), 162-175. <https://doi.org/10.11611/yead.1622044>

- Balcı, M. C. ve Yıldız, A. (2022). Yaşam Boyu Eğitimden Yaşam Boyu Öğrenmeye: Faure ve Delors Raporları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 56, 149-174. <https://doi.org/10.9779/pauefd.1068818>
- Çakıcı, K. (2014). Yaş dostu kent kavramı çerçevesinde bibliyometrik bir analiz. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi* 14/2, 106-121. <https://doi.org/10.17828/yalovasosbil.1526885>.
- Çölgeçen, Y. ve Çölgeçen, H. (2020). Aktif yaşlanma açısından hayat boyu öğrenme: Üçüncü yaş üniversiteleri. *Turkish Studies*, 15(4), 2495-2511.
- Dereli, A. B. (2024). Vosviewer ile Bibliyometrik Analiz. *Communicata*, 28, 1-7. <https://doi.org/10.32952/communicata.1517725>
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285-296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Duay, D. L., & Bryan, V. C. (2008). Learning in later life: What seniors want in a learning experience. *Educational Gerontology*, 34(12), 1070–1086. <https://doi.org/10.1080/03601270802290177>
- Echchakoui, S. (2020). Why and how to merge Scopus and Web of Science during bibliometric analysis. *Journal of Marketing Analytics: the case of sales force literature from 1912 to 2019*, 8(2), 165–184. <https://doi.org/10.1057/s41270-020-00081-9>
- Escolar Chua, R. L., & de Guzman, A. B. (2014). Do you see what i see? Understanding filipino elderly's needs, benefits, and expectations from an adult continuing education program. *Educational Gerontology*, 40(1), 1–15. <https://doi.org/10.1080/03601277.2012.700810>
- Fishtein, O., & Feier, C. D. (1982). Education for older adults: Out of the college and into the community. *Educational Gerontology*, 8(3), 243–249. <https://doi.org/10.1080/0360127820080303>
- Formosa, M. (2011). Universities of the Third Age: A rationale for transformative education in later life. *Journal of Transformative Education*, 8(3), 197–219. <https://doi.org/10.1177/1541344611419857>
- Formosa, M. (2012). Lifelong education for older adults in Malta: Current trends and future visions. *International Review of Education*, 58(2), 271-292.
- Formosa, M. (2014). Four decades of universities of the third age: Past, present, future. *Ageing & Society*, 34(1), 42–66. <https://doi.org/10.1017/S0144686X12000797>
- Kobylarek, A., Błaszczyński, K., Ślósarz, L., Madej, M., Carmo, A., Hlad, L., Králik, R., Akimjak, A., Judák, V., Maturkanič, P., Biryukova, Y., Tokárová, B., Martin, J. G., & Petrikovičová, L. (2022). The quality of life among University of the Third Age Students in Poland, Ukraine, and Belarus. *Sustainability*, 14(4), 2049. <https://doi.org/10.3390/su14042049>
- Krzepota, J., Biernat, E., & Florkiewicz, B. (2015). The relationship between levels of physical activity and quality of life among students of the University of the Third Age. *Central European journal of public health*, 23(4), 335–339. <https://doi.org/10.21101/cejph.a4136>
- Lazarides, M. K., Lazaridou, I.-Z., & Papanas, N. (2023). Bibliometric analysis: Bridging informatics with science. *The International Journal of Lower Extremity Wounds*, 1-3. <https://doi.org/10.1177/15347346231153538>
- Leung, A., Lui, Y.-H., & Chi, I. (2005). Later life learning experience among Chinese elderly in Hong Kong. *Gerontology & Geriatrics Education*, 26(2), 1–15. https://doi.org/10.1300/J021v26n02_01
- Mitchell, R. A., Legge, V., & Sinclair-Legge, G. (1997). Membership of the University of the Third Age (U3A) and perceived well-being. *Disability and Rehabilitation*, 19(6), 244-248. <https://doi.org/10.3109/09638289709166534>
- Moral-Muñoz, J. A., Herrera-Viedma, E., Santisteban-Espejo, A., & Cobo, M. J. (2020). Software tools for conducting bibliometric analysis in science: An up-to-date review. *El Profesional de la Información*, 29(1), 1–20. <https://doi.org/10.3145/epi.2020.ene.03>

- Pranckutė, R. (2021). *Web of Science (WoS) and Scopus: The titans of bibliographic information in today's academic world*. Publications, 9(12), 1–59. <https://doi.org/10.3390/publications9010012>
- Su, H. N., & Lee, P. C. (2010). Mapping knowledge structure by keyword co-occurrence: A first look at journal papers in Technology Foresight. *Scientometrics*, 85(1), 65-79. <https://doi.org/10.1007/s11192-010-0259-8>
- Swindell, R. (1993). U3A: A successful model for older adult education. *Australian Journal of Adult and Community Education*, 33(1), 18–25.
- Swindell, R., & Thompson, J. (1995). An international perspective on the University of the Third Age. *Educational Gerontology*, 21(5), 429–447. <https://doi.org/10.1080/0360127950210505>
- Williamson, A. (2000). Gender issues in older adults' participation in learning: Viewpoints and experiences of learners in the University of the Third Age (U3A). *Educational Gerontology*, 26(1), 49–66. <https://doi.org/10.1080/036012700267394>
- Withnall, A. (2009). Improving learning in later life. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203875014>
- Zadworna, M. (2020). Healthy aging and the university of the third age: Health behavior and subjective health outcomes. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(16), 1–14. <https://doi.org/10.3390/ijerph17165781>

